libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

Anul III,
Nr. 2/26
februarie
1993
16 pagini - 60 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE DEMOCRAT CREȘTINĂ

ADEVĂRATA REFORMĂ

Adolf Vasilescu

Editorial

Iată-ne intrați în cel de-al patrulea an de la prăbușirea regimului ceaușist. Multe s-au schimbat la suprafață, dar esențial noi n-am ieșit încă nici din comunism și nici chiar din... marxism. Și nu este vorba doar de supraviețuirea politică a unor oameni sau a unor structuri, ci de însăși *mentalitatea* generală a societății românești. Sîntem încă lăuntric bolnavi, deși refuzăm să o recunoaștem pînă la capăt.

Leit-motivul perioadei post-ceaușiste a fost *Reforma*, deși n-am reușit *să reformăm* nimic cu adevărat, tocmai din pricina inerțiilor de care suferim. Nu ne mai pasă de "ideologie", ce-i drept, dar continuăm să ne raportăm la existență tot în vechiul mod materialist (și implicit ateist, oricîtă paradă de creștinism ar fi unii dispuși să facă!). Care era viciul fundamental al marxismului? Negreșit acela de a judeca totul prin prisma *economicului*, în disprețul implicit al valorilor moral-spirituale. Comunismul marxist a încercat, în mai mare măsură decît alte doctrine moderne, să reducă omul la animalitatea existenței lui, concentrată în pîntecul mereu nesăturat. Și a reușit într-un grad mai mare decît am fi crezut; dovadă că "masele" continuă să judece pînă azi nu cu capul, ci cu burta. Nu întîmplător "salamul de soia" a putut deveni măsura convențională a vredniciei naționale!

La noi mai toată lumea este convinsă că marea urgență ar fi o miraculoasă "reformă economică". Toți se frămîntă în acest sens, de la stînga la dreapta și de la vlădică la opincă. Unii o vor mai lentă, alții mai accelerată, unii după un model, alții după un altul, dar ea reprezintă pentru toți factorul de maximă importanță. De aceea și discuțiile din recenta campanie electorală au fost practic confiscate de

(continuare în pag. 2)

Intrați pe poarta cea strîmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sînt cei care o află. Și strîmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sînt care o află.

MATEI 7; 13-14

SPÂNZURAREA LUI IUDA
reproducere din Biblia lui Iulius Schnor (1856)

ELITA MESIANICĂ

RĂZVAN CODRESCU

Istoria se întemeiază pe un paradox pe care Marx n-a reuşit să-l înlăture prin decret ideologic: calitativ, *majorităţile* n-au fost niciodată reprezentative. Ele se manifestă cantitativ: umplu o formă istorică sau alta, dar nu pot da ele însele formă istoriei. Bună sau rea, istoria o fac *minorităţile*, adică "elitele" (adevărate sau false) din sînul unei comunităţi. De cînd e lumea, cei puţini au decis pentru cei mulţi. Comunismul şi democraţia sînt nişte minciuni sfruntate, menite a crea iluzia că fiecare individ, fie el cît de modest, participă la destinul istoric al unei naţiuni. Prin instaurarea acestei iluzii cei interesaţi reuşesc să se cocoaţe la putere într-un chip mai lesnicios, pe umerii unor "mase" măgulite. Se insinuează astfel un consens primitiv al "legalităţii". După îndeplinirea "ritualului" politic, turmele se pot întoarce liniştite în ţarcurile lor. Ele participă la istorie cam cît măgarul la cărţile pe care le poartă în samar.

Problema nu este aşadar cum să vină "boborul" la putere (căci şi în politică, ca şi la pus pingele, este nevoie de oameni anume instruiţi), ci să ajungă la cîrma treburilor publice acele elite (minoritare, fireşte!) care sînt cu adevărat cele mai înzestrate din punct de vedere moral, intelectual şi profesional (deci în mod real "reprezentative"!).

Comunismul s-a întemeiat pe *lichidarea sau marginalizarea elitelor autentice*, decapitînd calitativ naţiunea. El a instaurat *puterea discreţionară a falselor elite*, sub camuflajul demagogic al "voinţei proletariatului". De aproape 50 de ani noi trăim într-o lume a valorilor total răsturnate, conduşi de analfabeţi, schizofrenici, oligofreni sau pur şi simplu impostori lipsiţi de orice scrupule. Pînă mai ieri calfa de cizmar era preşedinte, în vreme ce atîţia oameni instruiţi, capabili sau chiar iluştri erau siliţi să trăiască la periferia societăţii,din muncă fizică sau din expediente!Şi asta purta numele de "egalitarism"!

După căderea lui Ceauşescu apele s-au tulburat puţin, dar acum tind să se reîntoarcă în vechea matcă, sub semnul aceleiaşi demagogii populiste. În fruntea ţării se află tot "nechemaţii", oamenii de mîna a doua şi a treia, agramaţi, demagogi sau oportunişti, în majoritatea lor covîrşitoare avortoni ai vechiului regim. Ei au constituit, relativ repede, o nouă *falsă elită*, gata oricînd să sacrifice (cum au dovedit deja în mai multe rînduri) însuşi destinul naţional pentru a-şi păstra privilegiile nemeritate şi puterea tîlhărită prin minciună. Din nou "poporul" este luat drept paravan (spoit mai proaspăt cu un strat de humă "democratică"). Calitatea este eludată din nou în numele cantităţii ("reprezentativitatea" numerică a d-lui Iliescu).

Nu e de mirare că ţara e la pămînt. Ea nu se va putea ridica niciodată (nici măcar la nivelul vecinilor slavo-asiatici) atîta vreme cît în fruntea ei se vor afla şmecheri populişti, incompetenţi profesional şi putrezi sufleteşte, duhnind a ceea ce au mîncat o viaţă întreagă şi gata în continuare de orice compromis. Ce să aştepţi de la un guvern de văcăroi născuţi în zodia cucuvelei sau de la un parlament monopolizat de doi flaşnetari născuţi în zodia porcului?

Nenorocirea este însă cu atît mai mare cu cît nici aşa-zisa noastră Opoziţie nu dispune decît sporadic de oameni capabili şi integri, bazîndu-se într-o proporţie îngrijorătoare pe politicianişti mediocri, dornici să-şi umple şi ei sacii sau să se defuleze pentru marginalizarea din trecut, fără nici un imbold real de a sluji în mod exemplar naţiunea. De oamenii mai răsăriţi se scapă la noi relativ repede. Două exemple: d-l Pleşu ("lucrat" de Putere) şi şi d-l Manolescu ("lucrat" chiar de Opoziţie)... Cînd e vorba de selecţia mediocrităţilor, se realizează un fel de consens tacit între toate taberele politice! Alţi oameni de certă altitudine (d-nii Paler, Doinaş, Liiceanu, Şora, Creţia etc.), scîrbiţi de mascaradă, au ales ei înşişi, în cele din urmă, să rămînă departe de scena propriu-zisă, într-un fel de frondă contemplativă. Cei din străinătate, oricît de capabili, au fost discreditaţi sistematic şi mulţi par a fi ajuns să şi creadă că marea vină a vieţii lor este aceea de "a nu fi mîncat salam de soia"! Că d-l Manolescu (intrat mai nou într-o criză de liberalism conjunctural), după ce a ratat şi candidatura la preşedinţia ţării şi preşedinţia Convenţiei Democratice, a ajuns pe post de floricică în decorul "democratic" al parlamentului roşu, asta nu ne poate consola! Sau că d-l Alexandru Paleologu, împins de masonerie, ocupă un scăunel la monologul alternativ Păunescu-Vadim, iarăşi nu e vreo scofală! Laţele şi sudoarea dumitraşcilor dau cu adevărat tonul acestor vremi...

Comunismul a distrus vechea elită naţională, avînd grijă să împiedice sistematic naşterea alteia. Puţinele rămăşiţe ale vechii elite sînt astăzi uzate şi nefuncţionale, iar "vîrfurile" generaţiei de mijloc sînt rare şi parţial înstrăinate. Generaţia nouă nu a reuşit deocamdată să-şi alcătuiască un front elitist (neavînd nici premisele şi nici condiţiile necesare). Degeaba ne îmbătăm cu apă rece: sîntem un popor *în criză de elite*! Nu ne-au crescut încă la loc capetele retezate de comunişti!

Cele cîteva personalităţi pomenite mai sus, la care s-ar mai putea adăuga, cu îngăduinţă, încă vreo două-trei duzini, nu alcătuiesc elita de care am avea nevoie. O elită devine puternică şi funcţională cînd este de ordinul miilor (cum a fost marea elită interbelică), cînd are sînge tînăr şi dibuieşte "linia neamului". Altminteri poate fi vorba de o respectabilă galerie de personalităţi, dar nu de *o elită naţională*...

La noi elita trebuie recreată cu răbdare, aşteptînd ca sămînţa actuală, îngrijită cum se cuvine, să rodească însutit şi înmiit. Avem nevoie de o elită tînără, crescută într-un spirit cu adevărat românesc, cu entuziasm misionar şi cu disponibilitate spre sacrificiul de sine în numele intereselor majore ale neamului. Nu o elită pe deasupra poporului, ci o elită lăuntric slujitoare acestuia, capabilă de o reală *demofilie*, dar refractară oricărei forme ieftine de populism. Cînd această elită se va forma şi va deveni lucrătoare, abia atunci România se va putea primeni cu adevărat, în adîncime, pe linia geniului naţional, iar nu pe aceea a servituţilor externe. Această elită va fi *minoritatea* conducătoare de mîine, *certificatul de calitate* al românismului creator, *mîntuirea* majorităţii de-rasă-purtătoare.

Nu poate lucra constructiv pentru destinul naţional decît cine înţelege acest imperativ elitist, dincolo de toate greutăţile sau ispitele clipei.

Miza cea mare cade pe generaţia tînără. Pentru ea trebuie începută neîntîrziat, cu puţinele forţe de astăzi existente, o campanie susţinută de pedagogie naţională, vizînd îndeosebi "vîrfurile de generaţie, atîtea cîte sînt. Această generaţie (şi cele care vin) poartă, potenţial, elita mesianică de care astăzi sîntem lipsiţi. Tineretul trebuie ajutat să valorifice la maximum ceea ce are mai bun în el, să-şi conştientizeze forţa şi misiunea, să nu se irosească în neesenţial. Elitismul, adevărata *aristocraţie* (etimologic: "puterea celor mai buni"), înseamnă, înainte de toate, altitudine morală şi spirituală. Credinţă, puritate, cultură, temeinicie şi curaj. Plinătate existenţială în duh românesc.Şi nu credem că spre acest chip al împlinirii există vreo altă cale mai dreaptă şi mai rodnică decît aceea a *educaţiei naţionale pe temeiuri creştine*.

Deocamdată nu de mari politicieni ducem lipsă, ci de mari pedagogi naţionali. Nu de miniştri şi deputaţi, ci de apostoli şi mărturisitori! Puţinii de astăzi trebuie să se străduiască la un loc, fiecare după puteri, pentru formarea acelei elite care încă *nu sîntem noi*. Căci această elită viitoare *ne va răscumpăra pe toţi* şi în faţa lumii şi în faţa lui Dumnezeu. Iar majorităţile o vor urma înnobilate, simţindu-i consistenţa, nu ca o turmă rătăcită, ci ca Turma care şi-a regăsit Păstorii!

ADEVĂRATA REFORMĂ

(urmare din pag. 1)

problematica economică (inclusiv cele dintre cei şase candidaţi la presedinţie, deşi "soluţiile" economice nu sînt treaba directă a preşedinţilor de republică nici măcar în ţările bananiere; economia unei ţări este treaba *specialiştilor* angrenaţi în corpul executiv sau în comisiile specializate ale legislativului).

La noi toată lumea, fie că se pricepe, fie că nu, caută "soluţii" economice şi, cum nu le prea nimereşte (dintr-un motiv sau altul), totul rămîne fie în planul dezbaterilor teoretice, fie în acela al promisiunilor demagogice. În ce priveşte planul realităţii, vorba aceea, căutăm să ne cîrpim şi mai rău ne rupem, cufundîndu-ne într-o mizerie pe zi ce trece mai lucie şi într-un haos pe zi ce trece mai incontrolabil.

Şi asta pentru că eludăm *adevărata problemă*, care este una de natură civică şi morală. Noi ne învîrtim în cercul vicios al unei mentalităţi falimentare şi am vrea să construim o lume nouă pe nisipul inconsistenţei morale. Numai că în asemenea condiţii (şi ultimii trei ani au dovedit-o!) nu vom reuşi niciodată "să reformăm" nimic! Ce vom ridica ziua, se va surpa noaptea, cîtă vreme nu vom "exorciza" această lume bolnavă în sufletul şi-n cugetul ei. Pot să şi apară o mie de "soluţii" geniale de redresare economică; ele vor putea fi ireproşabile în ordinea teoretică, dar nu vor deveni efectiv operative în ordinea practică, pentru că nu se poate "aplica" nimic cu un material uman inert şi corupt. O reformă economică poate fi perfectă pe hîrtie, dar asta nu ţine nici de foame, nici de frig. Ea nu devine *funcţională* decît dacă ai *cu cine* şi *cu ce* s-o transpui în realitate. Cîtă vreme societatea românească va avea drept semne distinctive lenea, incompetenţa, hoţia, parvenitismul, minciuna, favoritismul, *corupţia* în general, limanul salvator se va îndepărta în mod fatal de noi, precum *fata morgana*...

Abia cînd vom fi capabili să ne lepădăm, începînd de la nivelul de sus, de vechile scheme de gîndire şi comportare publică, de înrădăcinatele ispite ale "şmecheriei" româneşti numai atunci vom înţelege, poate cu acea proverbială "minte de pe urmă", că adevărata noastră problemă nu este reforma economică, ci *reforma morală*. Ea nu se poate înfăptui dintr-o dată, dar strădaniile lucide şi concertate în acest sens n-ar trebui să mai întîrzie. Cînd vom avea o societate sănătoasă moral, capabilă să gîndească în mod corect şi să trăiască după cum gîndeşte, atunci toate celelalte "ni se vor adăuga nouă". Economia se va însănătoşi firesc, chiar fără reţete miraculoase, căci *ordinea interioară* lucrează prin ea însăşi şi rodeşte în afară, însutit şi înmiit. *Ordinea exterioară* nu este decît derivatul ei consecvent. Aceasta este *adevărata reformă*, care le implică pe toate celelalte. Altminteri ne vom zbate inutil în paranteza istorică deschisă de marxism, eventual devorîndu-ne unii pe alţii...

PROFILURI LIRICE: *Virgil Maxim*

Poezia d-lui Virgil Maxim (n.192[illegible]), cel ce şi-a pus viaţa sub semnul Crucii, pătimind peste 20 de ani în iadul temniţelor comuniste, aminteşte de marea poezie mistică europeană (de la poeţii imnici bizantini pînă la misticii spanioli ai veacului al XVI-lea), cu rădăcini în tradiţia psalmică a Vechiului Testament. Ne-am îngăduit să selectăm şi să reproducem aici cîteva dintre poemele ce alcătuiesc volumul **Nuntaşul cerului. Poeme creştine pe teme isihaste** (editat la Zalău, în 1992, în condiţii nedrept de modeste). Reţinem şi cîteva pasaje din "Cuvîntul autorului" (p.7): "Poate că cineva va fi tentat să judece aceste «însemnări» prin prisma regulelor poetice. Vă rog să nu faceţi această greşeală. Nu am intenţionat să fac literatură şi cu atît mai puţin poezie. Acestea sînt nişte sinteze sub formă metaforică ale unor «stări» şi «stadii» de viaţă duhovnicească (...) — forma lor oarecum versificată răspunzînd unei necesităţi de natură mnemotehnică (...). Şi dacă cei ce se iubesc întru Hristos se vor regăsi în aceste «stări» şi «stadii», înseamnează că toate mădularele Trupului Mistic cresc cu conştiinţa adîncă a apartenenţei la acelaşi Duh."

CÎNTEC DE ÎNCEPUT

"Şi a pus în gura mea cîntare nouă,
cîntarea Dumnezeului-celui-Viu."
(PSALMUL 39)

Cînt
un Gînd,
un Cuvînt,
o Lucrare!
Cînt
întreit-sfîntă-cîntare
pentru Chipul-de-Taină!
Şi-l îmbrac într-o haină
pe care-o ţes tot mereu
curcubeu
în inel...
Cînt pentru El,
Dumnezeul-din-Cer
psalm-de-mărire
cu slove aprinse
în Templul-Luminii
etern NEÎNVINSE!

CU CIOBUL MINŢII

Doamne,
m-am apucat să car Lumina Ta
cu ciobul minţii mele
în bojdeuca mea...
Şi... nu ştiu ce am făcut,
fiindcă din ziua
şi chiar din ceasu-n care-am început
i se cojesc pereţii
şi cade tencuiala ei de lut!...
Doamne,
m-am apucat să car Lumina Ta
cu ciobul minţii mele...
Şi-acum zidirea mea
pe Stîlpii-Înţelepciunii o-nnoiesc
şi-aşez Icoană
Chipu-Împărătesc
al Celui-ce-a-făcut
cu Darul Lui
din ciobul minţii mele
Tron Ceresc!...

CA UN CERB...

"Cum doreşte un cerb izvoarele de apă,
aşa te doreşte sufletul meu pe Tine,
Dumnezeule!..."
(PSALMUL 41)

Ca un cerb însetat de izvoare
Te mistui în sufletul meu,
năzuind spre lumini viitoare
Te-adulmec prin noapte, mereu...
Pe urcuşul de stînci colţuroase
pipăi cu copita subţire,
bănuiesc şi-alerg după miroase —
gînd-viu, însetat de iubire.
În poieni sau sub crengi, la răcoare,
Te simţeam, adormind, duios cînt,
adiind peste toate o boare...
Dar Te-ascunzi ca sămînţa-n pămînt!...
Peste buza genunii, în bezne,
peste culmea cu muchi de argint,
prin văzduh Te-am căutat, ca-ntr-o iesle,
să Te văd, să Te-aud, să Te simt!...
Printre tancuri, în joc de sidef,
Te-am pîndit împletit din lumini...
Dar în fulger Te-ascunzi şi în ev —
scînteiere prin ochii senini...
La pîrîu îngenunchi să Te beau,
să-Ţi aud paşii lini peste undă...
Dar în ape de Chipu-Ţi nu dau,
că şi-apele ştiu să Te-ascundă!...
Nicăieri nu Te văd, fiindcă toate
sub eterna-Ţi Mărire le ţii,
mai presus de pliniri şi izvoade,
Stăpîn peste lumi şi vecii...
Din pămînt — ca dorinţa din sînge —
şi din ape, din viaţă împins,
din văzduh încercînd a Te smulge,
cu-al Dragostei-Foc Te-am cuprins...
Eşti în mine ca astrul în rază
ori parfumul luminii-n văzduh
şi ca apa în care lucrează,
cu puterea-i de foc, Sfîntul-Duh!...
Spre Izvorul-Iubirii curate
năzuind, pui-de-cerb-însetat,
m-am aprins nou luceafăr în noapte
şi-n urcuş, din izvor Te-am gustat!...

CÎNTEC PENTRU "IUBITELE MELE"

Curăţiei:
Pe ape cînţi sau numai mie-n gînd,
iubita mea din "oglindiri-de-taină"?
Lăuntric sau afară, acelaşi chip purtînd,
îmi ţesi în dezmierdare, din fluturi albi, o haină
Rugăciunii:
Răpire-n duh, incendiu şi ninsori!...
Cu cît mă-nalţi, cu-atîta mi-L cobori!
Eşti Întîlnirea, Stadiul şi Podul!
În contemplare gust, din Cruce, Rodul!...
Dragostei:
Privirea pururi calmă şi mîna — vesel nimb!
O liturghie-n gesturi şi-n lacrimi — apă vie!
Ca să Te am Te dărui şi nu pot să Te schimb
şi umpli Veşnicia cu-adîncă armonie!...
Cuminecării:
Chemare la Viaţă spre care nu mai preget!
Mă speli, mă-mbraci, inel îmi pui în deget,
Întreg Te dai în Taină, pe faţă-n pîine-ascuns
Cel necuprins în forme, în chipul meu pătruns!...

DANS MISTIC

Un joc vreau să te-nvăţ, cum n-ai jucat!...
Să nu răsune paşii pe podea...
Lumini să ţeşi în zbor de rîndunea
păşeşte lin, frumos, ne-mpiedicat...

Ascultă ritmul lui şi melodia
şi lasă-te purtat cum însuţi ştii,
în suflet, cu nădejdi şi nostalgii,
să-ţi duci, cald miruită, Bucuria...

Cetate-stătătoare n-am pe glob,
nu simt chemări să rînduiesc mumii...
Pe fusul-veşniciei mă îmbii
cînd împărat-legat, cînd liber-rob...

Ascult vibraţii, clopote adînci,
în orice Rădăcină care suie
vîrtej de ape, lumilor să spuie
Nădejdi cîntate sub "picior de stînci"!...

Privesc în albul-gîndurilor OMUL
în străduinţa de-a sfinţi frumosul...
Arunc cuptorului încins doar osul
şi nu culeg vreodată, verde, pomul!...

Şi niciodată nu mă joc cu FOCUL
cu Săbii ce scînteie la tăişuri...
Ascult privighetoarea-n luminişuri...
şi iată... ai învăţat de-acum... tot Jocul!

JERTFĂ

Trei maci înalţi îşi picurau în holdă
cu boabe mari de sînge, bucuria,
cînd ciocîrlia se-nfigea în boltă
şi desfăta cu viersul ei tăria...

Trei maci înalţi în roua dimineţii
ca trei martiri întinşi pe Antimis,
încununaţi cu nimbul frumuseţii,
trimişii celui ce i-a fost trimis...

Şi spicele în blîndă adiere
cu frunţile plecate în uimire
sorbeau din moartea lor, în bob, putere
şi plaiul tot cînta ca din psaltire...

Un cor de suflete în venerare
deasupra jertfei tinere şi sfinte
şi ciocîrlia — preot în odoare
cu ape şi cu raze-mpodobite...

ISIHAS

Cobor în duhul meu, şuvoi tot mai adînc;
fiorul întîlnirii cu mine nu mă doare...
Ascult crescînd din ape clopotniţe-de-soare
şi mari frumseţi purtate pe-al veacului oblînc...
În scara bucuriei, albină sînt... şi floare!...

. . . .

OMENIA ŞI "FRUMUSE

Omenia, expresie verbală a unei noţiuni colective, a dat întotdeauna de lucru lexicografilor când au încercat să traducă, convenabil, cuvântul. Fiindcă a traduce cuvântul omenie prin *ospitalitate*, prin *onestitate*, prin *onorabilitate*, prin *cuviinţă*, prin *bunătate*, ori, pur şi simplu, prin *umanitate*, însemnează a-l traduce numai în parte. Ca realitate, ca document de viaţă, omenia este un tot unitar, constând în numeroase componente esenţiale. Omenia nu este numai o virtute, ci o adevărată antologhie, un buchet de flori ale sufletului. *Iubire de străini, ţinerea cuvântului dat, sentimentul onoarei, dispoziţie de jertfă, spiritul dreptăţii, mărinimie, modestie, credinţă în Dumnezeu*, — toate acestea sunt podoabele omeniei.

I.

a. Dintre virtuţile omeniei româneşti cea mai des numită este IUBIREA DE OASPEŢI. Este adevărat că "a omeni" pe cineva însemnează a-l primi cu inimă deschisă, a-l ospăta şi a-i da cinstea cuvenită omului. Cu aceasta însă nu s'a spus prea mult despre omenie. Iubirea de oaspeţi nu e o virtute exclusiv românească: toate popoarele pământului se dovedesc, mai mult sau mai puţin, ospitaliere. Ceeace caracterizează ospitalitatea românească este *iubirea de străini*. În casa Românului străinul, nu ai casei, primeşte ce e mai bun. *Iubirea de străini* — spune poporul — *dar dumnezeesc*. Străinul călător, care vine la tine, flămând şi ostenit, trebue primit cu dragoste de părinte: *Când vine la tine străinul, întâmpină-l ca un părinte*. Sau: *Pe străin nu-l îndepărta de la casa ta 'nainte de a-l îndestula*. Pentru Român este *străin* nu numai omul de alt neam, ci şi omul necunoscut lui. Străin poate fi Italianul, Germanul, Bulgarul, ca şi "Frătutele" din Banat (pluralul: Frătuţi), ori "Ungureanul" (Român din Transylvania).

Cineva s'ar putea întreba dacă nu cumva în această revărsare de dragoste a Românului faţă de omul necunoscut lui nu se pot identifica urmele unei explicabile vanităţi omeneşti. Cine a cunoscut însă *bucuria* care inunda sufletul gazdei când vedea pe străin mulţumit, nu poate avea pentru faptă decât un răspuns: setea omului lui Dumnezeu de a se devota tocmai celui fără cunoscuţi, fără aşezare, fără cămin e pricina bucuriei, care nu e aci decât semnul neîndoielnic al harului.

b. Un semn sigur al omeniei este ŢINEREA CUVÂNTULUI DAT. *Fii totdeauna om pe cuvântul căruia poţi zidi* — spun legile omeniei. Din ele s'a inspirat cântecul poporan: *Furnică, de e furnică; lighioană micutică, la trup mare, la cap mică; se târăşte pe pământ, şi se ţine de cuvânt. Dar noi, oameni botezaţi, de cuvânt c'am fost lăsaţi!* La omul de omenie ţinerea de cuvânt îmbracă haină religioasă: *Pe unde iese vorba, şi sufletul!* Deaceea pune el mare preţ pe cumpănirea oricărui cuvânt, fiindcă: *Vorba când a ieşit din gură n'o mai poţi ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul*. În consecinţă, sfatul: *Ţine-ţi limba'n gură ca'n temniţă*. Zăbava la vorbire ar fi indicată omului de Dumnezeu, chiar de la Creaţiune: *Dumnezeu a dat omului două urechi şi numai o limbă; ca mai mult să audă, decât să spună*. Pentru vorbire există, de altfel, numai o justificare : *Ori taci, ori spune ceva mai bun decât tăcerea*.

c. FACEREA DE BINE. Binele făcut de ochii lumii — binele cu zurgălăi — nu-şi merită numele. Facerea de bine numai atunci îşi merită numele când nu e cu socoteală ascunsă; când nu e făcută cu scop de câştig. Poporul spune: *Fă binele şi dă-l pe apă*. Nu-ţi face griji cu soarta lui: undeva va trage el la mal şi va da roade. Omul de omenie face binele şi uită că l-a făcut: *Când dărueşti, uită; când ţi se dărueşte, nu uita, în veac*. Mila nu cunoaşte deosebirea dintre buni şi răi: *Milostiv cu cel rău de eşti, omenia cinsteşti*.

d. MĂRINIMIA. Cel care nu e în stare să uite răul pe care i l-a făcut altul şi abia aşteaptă să-şi vadă adversarul la greu, ca să-i răsplătească răul cu rău e om mic, om pământesc. Un astfel de om nu se poate socoti în rândul oamenilor de omenie. Omul de omenie are inimă mare: *Când îţi cade'n mână potrivnicul tău* — spune el — *nu gândi la pedepsirea lui, ci la îndestularea şi la îndreptarea lui*. Şi iarăşi: *Braţul ce nu dă moarte când poate, multe poate*. Inima omului de omenie e logodită cu iertarea: *Iertarea poartă-o'n sân, ca s'o ai la îndemână*, spune omenia. Capacitatea de a ierta înnobilează pe om: *Cel puternic, când iartă, atunci puternic s'arată*.

e. SPIRITUL DREPTĂŢII. Omul de omenie este încredinţat că: *Slujitor al dreptăţii de vei rămânea, nici înaintea lui Dumnezeu frică vei avea; că Dumnezeu dreptate este*. Om drept, cu adevărat, nu este însă întotdeauna cel care nu lucrează nedreptatea; că unii n'au fost în situaţia de a face nedreptate. *Nu oricine, nelucrând nedreptatea, e drept; ci acela care poate face nedreptatea, dar n'o face, acela drept se socoteşte*. Omul de omenie nu se supune legii numai "fiindcă e lege" (Pascal). Dreptatea *legală* poate, în anumite împrejurări, să devină fără noimă şi păgubitoare. Aşadar: nu legalitate, ci "dreptate dreaptă". Criteriul? Iată-l: *Ţine-te de legea care te sfătueşte spre calea omeniei*.

f. DISPOZIŢIA DE JERTFĂ. Nu e vorba numai de jertfă de timp, de muncă, de bani; ci chiar de gătirea de a-ţi pune capul pentru altul: *Binele care ţi l-a făcut chezaşul tău* — spune omenia — *nu-l uita niciodată; că el pentru tine capul şi-a pus*.

g. ÎNFRÂNAREA. Desfrânarea fiind duşmanul de moarte al omeniei, înfrânarea nu poate lipsi din panoplia virtuţilor acesteea. Experienţa poporului ştie că: *Frâul când slăbeşte, în prăpastie te trânteşte*. Ca să poată fi de folos, însă, înfrânarea trebue practicată de timpuriu, fiindcă: *Înfrânarea la bătrâneţe, nicio laudă; că nu omul se înfrânează, ci neputinţa lui îl arată a fi înfrânat*. Despre pofta de mâncare aţâţată de băutură: *Omul de va bea, ca porcul va mânca*. Despre înfrânarea pasiunilor: *Acela e stăpân mare, care-şi stăpâneşte patimile sale rele*.

h. MODESTIA. *Orice faptă vrednică de laudă vei săvârşi* — spune înţelepciunea poporului — *nu arăta a o fi săvârşit tu; lasă să vorbească fapta pentru tine*. Despre îmbrăcămintea menită să te arate om de seamă: *Nu haina să te cinstească, ci tu să cinsteşti haina*.

i. ONOAREA. Onoarea este temelia încrederii între oameni. Omul de omenie nu-şi pătează onoarea, chiar dacă e în joc viaţa lui: *Luptă şi nu vei fi niciodată mişel; e mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei, decât să învingi printr'o mişelie*. Duşmanul onoarei este ruşinea: *Omul de omenie nu se teme de alta, fără numai de ruşine*.

j. UMILINŢA. Umilinţa înfrânează, însă nu stă'n calea iubirii de onoare. Din respect faţă de chipul lui Dumnezeu în el, omul vrea să evite exagerate exigenţe de onoare. Umilinţa cu orgoliul nu pot locui-împreună: *Cel umil cu cel mândru nu se pot vedea unul pe altul; că unul se uită la pământ, altul la cer* — spune poporul.

Despre orgoliul de a fi de neam mare: *Nu cel de neam mare e de cinstire vrednic, ci cel ce se dovedeşte a fi vrednic de neam mare, acela e de cinstire vrednic*.

l. CREDINŢA ÎN DUMNEZEU. Cununa tuturor virtuţilor este credinţa'n Dumnezeu. Om de omenie fără credinţă'n Dumnezeu nu s'a dovedit, nicicând.

Omul de omenie ştie că: *Unde voeşte Dumnezeu se birueşte rânduiala firii*. Dar aceasta nu după socoteala noastră, ci după purtarea de grijă a lui Dumnezeu: *Pronia dumnezeească întrece socoteala muritorească*. Omul de omenie e încredinţat că: *Spre pedepsirea noastră, Dumnezeu ne dă uneori stăpâni cumpliţi*. Pentru aceea se cuvine să: *Mulţumim lui Dumnezeu şi de bine şi de rău*. Ce ne dărueşte Dumnezeu, nu ne poate lua omul. Dar în aşteptarea darurilor de sus omul trebue să activeze, spre a fi vrednic de dar: *Dumnezeu îţi dă, dar în traistă nu-ţi bagă*.

Şi ca să încheiem cu câteva zicale despre *omenie*: *Omul lipsit de omenie pe oricine întâlneşte, prihăneşte*. Locul omeniei în domeniul harurilor: *Îmbrăţişarea, semn al dragostei; dragostea, semn al milei; mila, semn al omeniei; omenia, dovedirea credinţei*.

II.

Omenia îşi are rădăcinile în învăţătura Evangheliei; de aci îşi trage seva. În *iubirea de străini* a omului de omenie se oglindeşte îndemnul Apostolului: *Fraţilor! nu uitaţi, iubirea de străini, prin care unii, fără să ştie, au ospătat îngeri*. (Evrei, XIII, 2). Împotriva călcării cuvântului dat: *Fraţilor! în numele Domnului nostru Iisus Cristos vă îndemn: fiţi una cu ce spuneţi!* (I Corint. I, 10). Sau: *Pentru aceea: lepădaţi minciuna şi fiecare din voi să grăiască adevărul către aproapele său*. (Efes. IV, 25). Despre celelalte virtuţi: *Drept aceea, fraţilor: câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte demne de iubit, câte de bun auz, orice virtute, orice este vrednic de laudă, la acestea să vă fie gândul*. (Filip. IV, 8). Însfârşit îndemnul: *Cugetaţi la cele de sus, nu la cele de pe pământ*. (Colos. III, 2).

CUVÂNT

Paginile acestea de exegeză le-am ascultat pentru întâia oară citite de George Racoveanu. Era într'o după amiază din Septembrie 1961, la Cà Foscari, unde aveau loc şedinţele Congresului Internaţional al Societăţii Academice Române. Cunoscând de mai bine de treizeci de ani proza fără greş, densă şi clară a lui G. Racoveanu, ştiam că o seamă de observaţii, preciziri şi nuanţe îmi vor scăpa la o primă lectură. Cu ce bucurie am recitit acest text somptuos şi totuşi concis, aproape laconic! Nu mă îndoiesc că exegeza lui Racoveanu va figura într'o zi alături de alte interpretări clasice ale realităţilor româneşti, semnate de nume ilustre, dela Mihai Eminescu şi Hajdeu la Lucian Blaga şi Mircea Vulcănescu.

Cândva se va scrie istoria culturii româneşti altfel decât a putut fi scrisă ea până acum. Adică o istorie integrală a creiativităţii geniului românesc, iar nu exclusiv a creiaţiilor culte, livreşti. Nu că acestea din urmă n'ar fi importante sau reprezentative; e destul să ne amintim de un Eminescu sau Blaga pentru a ne da seama de valoarea şi semnificaţia lor. Dar asemenea creiaţii culte sunt, la noi, de dată recentă. Noi deabia am început *să scriem bine româneşte*. Până la Eminescu, majoritatea "intelectualilor" nu ştiau să scrie *româneşte*, deşi probabil, vorbeau destul de bine; cel puţin la ei acasă, în satul sau în târgul lor, ştiau să vorbească. Dar aproape nimeni, în afară de Eminescu, nu îndrăznea să scrie limba vorbită, ţărănească. Limba noastră scrisă urma modèle streine: fie calapodul vechilor traduceri din slavoneşte, fie structura limbilor din care se tradusese în ultimele două secole, adică neogreaca, italiana şi franceza. Problema e prea complexă pentru a o putea dezbate aici. Destul să spunem că autorii români au reuşit *să scrie bine româneşte* deabia dela Eminescu încoace, adică de mai puţin de o sută de ani. Ori, e limpede că o cultură — înţelegînd prin acest termin exclusiv creiaţiile autentice — nu se poate judeca numai după producţii atît de recente.

Se va scrie, deci, într'o zi istoria culturii române integrale: adică a instituţiilor şi credinţelor, a creiaţiilor lingvistice şi folklorice. Redusă doar la *documentul scris*, cultura românească — şi nu numai ea — pare săracă, timidă, provincială. De fapt, orizontul culturii moderne *suntem* "provinciali". Ca şi alte culturi din Europa răsăriteană am împrumutat modèlele dela "centru", din Occident. Cam tot ce s'a scris româneşte dela Şcoala latinistă încoace depinde, direct sau indirect, de ce s'a scris în Occident. Asta nu înseamnă numaidecât lipsă de "originalitate". Cultura europeană, aproape în totalitatea ei, este rezultatul imitaţiei creiaţiilor efectuate în câteva "centre" din Occident. Autorii ruşi au învăţat meşteşugul prozei literare dela Francezi şi Englezi, dar un Dostoiewski sau un Cehov au influenţat la rândul lor întreaga literatură europeană. Probabil că un fenomen analog ar fi avut loc şi cu anumiţi prozatori, eseişti şi gânditori români dacă n'ar fi intervenit ocupaţia sovietică. Nu trebuie să uităm că în România s'a putut creia *liber*, adică fără a urmări un obiectiv politic, numai după împlinirea idealului naţional, şi până în preajma celui de al doilea războiu mondial. Cu totul şi cu totul, cam vreo douăzeci de ani. Iar scriitorii români au început să aibă la dispoziţie un instrument de expresie adevărat numai de pe la 1890...

Dacă, în orizontul culturii europene, am rămas "provinciali", nu e numai vina noastră. "Istoria" — care în cazul nostru mai înseamnă şi inconştienţa politică a Occidentalilor — ne-a zăvorât din nou în întunerec, mai rău

ȚEA CEA DINTÂI"

G. Racoveanu

ÎNAINTE
decât am fost zăvorâţi, în Evul Mediu, prin năvălirile barbarilor.

Dar o cultură nu se reduce numai la expresiile ei moderne, adică, în cele din urmă, la creiaţiile personale. Dimpotrivă, atenţia cercetătorilor se îndreaptă tot mai mult astăzi spre creiaţiile trans-personale: mituri, simboluri, stiluri de existenţă, tradiţii, folklor religios, arte populare, etc. Toate acestea alcătuiesc în felul lor tot atâtea *limbaje* prin care se exprimă geniul unui neam. Asemenea limbaje sunt universale, în sensul că ele revelează moduri de a fi în lume, comportamente, nostalgii, universuri imaginare care nu sunt exclusive unui anumit popor sau unui anumit moment istoric. Ele au un caracter trans-istoric şi arhaic. Datorită acestor "limbaje", culturile sunt "deschise" şi pot comunica între ele. Prin însăşi structura lor, un simbol, un mit, un mod de a fi în lume nu pot fi "provinciale", pentrucă ele nu depind de un "centru cultural", nu imită un model. De aici perenitatea acestor "limbaje": ele nu stau sub semnul timpului istoric (care "demodează", într'o generaţie două, 90% din creiaţiile individuale moderne), ci, am spune, sub semnul unui timp trans-istoric, timpul fermecat al miturilor şi bazmelor, timpul marilor cicluri cosmice, dar şi "clipa" în care trăiesc sfinţii, contemplativii, poeţii, logodnicii.

Dintr'un asemenea "limbaj" face parte, alături de atâtea alte noţiuni, nostalgii şi moduri de a fi, şi conceptul românesc de *"omenie"*. Nu voiu ştirbi bucuria cititorului de a o descoperi singur. Prin asemenea contribuţii se pregăteşte ziua când se va putea scrie *adevărata* istorie a neamului şi culturii româneşti. Şi deabia atunci vom putea interesa, în mod sincer şi profund, Occidentul, a cărui atenţie o jinduim atât.

Până acum am încercat să trezim interesul Occidentului mai ales prin meritele şi sacrificiile noastre istorice (rezistenţa contra Turcilor) şi prin producţiile culturii româneşti moderne. Trebuie să recunoaştem că, nenorocul urmărindu-ne şi de data aceasta, am eşuat în ambele cazuri. Neizbutind să ne traducem poeţii, literatura românească n'a interesat. În ceeace priveşte misiunea pe care şi-au asumat-o Domnii români de a ţine piept iureşului otoman, în speranţa că Occidentalii vor înţelege, până la urmă, că împlinesc rolul propriei lor avantgarde, dezamăgirea e şi mai mare. Ne-am fi aşteptat că, dacă n'am fi fost înţeleşi de şefii politici de acum câteva veacuri, vom fi înţeleşi măcar de istoricii de astăzi. Dar, din nefericire, conştiinţa istoriografică occidentală n'a reţinut rolul *pozitiv* al Românilor în istoria Europei.

S'ar putea ca într'o zi, nu prea depărtată, lucrurile să se schimbe. Occidentul începe să se intereseze tot mai mult de alte moduri de a fi în lume decât ale lui, de structuri antropologice tradiţionale, de alte valori culturale decât cele care-i sunt familiare. S'ar putea ca într'o bună zi, descoperind adevărata noastră istorie şi cultură, Occidentalii să se laude cu noi (căci, în fond, şi noi tot din Europa facem parte) mai mult decât s'ar fi lăudat dacă am fi dat un Shakespeare sau un Dante...

MIRCEA ELIADE

Chicago University
15 Aprilie 1962

III.

Omenia însă nu se acopere, fără rest, cu *viaţa în Cristos*. Omul de omenie nu se identifică cu omul nou al Evangheliei. Omul care poate spune despre sine: *Mihi enim vivere Christi est, et mori lucrum* (Filipeni, I, 21); omul care într'adevăr "s'a îmbrăcat în Christos", se mişcă pe alt plan spiritual decât omul de omenie. Pe omul nou al Evangheliei nu-l mai abate din drum nici nedreptatea, nici ofensa, nici ameninţarea, nici lovirea. Omul care la toate ameninţările poate răspunde tiranului: Mă ameninţi cu exilul... dar care e patria mea? eu mă simt tot aşa de bine oriunde pe acest pământ, care nu e al meu, după cum nici al tău; de confiscat nu-mi poţi confisca altceva afară de cele câteva cărţi pe care le posed; cât despre moarte, ea nu poate decât să grăbească unirea mea cu Domnul şi Mântuitorul meu, după care suspin, — omul acesta a biruit toate dificultăţile. Omul care a isbutit să se supună poruncii de a nu sta împotrivă celui rău (*non resistere malo*) pluteşte pe alte înălţimi. Împotriva violenţei el nu-şi mai îngădue altă ripostă fără numai de cea dată de Cristos: De am grăit rău, arată ce e rău; iară de am grăit bine, de ce mă loveşti? (Ioan, XVIII, 23).

Viaţa în Cristos, viaţă care depăşeşte proporţiile naturii noastre; care nesocoteşte drepturile şi înfruntă energiile ei şi nu e reclamată de nevoile ei, a cunoscut-o omenirea de-atâte-ori, de-a-lungul veacurilor. E lung şirul aşa ziselor "scoateri din istorie". Toate sunt însă cazuri individuale. Popoare întregi n'au atins niciodată această culme.

IV.

OMENIE ŞI VIOLENŢĂ. Cu porunca de a nu sta împotrivă celui rău (Matei, V, 39) am ajuns la sâmburele temei noastre generale: *omenie şi violenţă*. Porunca Evangheliei împotriva violenţei fizice este clară; iar contextul nu lasă nicio posibilitate de escamotare. Te sileşte un nebun să-l întovărăşeşti o milă de cale? Mergi cu el două, chiar dacă n'ai timp pentru asta. Vrea cineva să se judece cu tine spre a-ţi lua haina ta? Lasă-i lui şi mantaua. Te loveşte careva peste obrazul drept? Întoarce-i pentru lovire şi pe cel stîng (Matei, V, 39-41).

Un singur fapt relatat de Evanghelie ar putea să pară celui neprevenit că deszice nu numai porunca limpede a non-violenţei, ci întreg spiritul învăţăturii evanghelice: *biciuirea de la Templu*. "Şi Iisus intră în Templul lui Dumnezeu şi alungă pe toţi cei ce vindeau şi cumpărau în Templu, şi răstumă mesele schimbătorilor de bani şi scaunele celor ce vindeau porumbei şi le zise lor: Scris este: "Casa mea casă de rugăciune se va chema; iară voi aţi făcut din ea peşteră de tâlhari" (Matei, XXXI, 12-13). Pe acest fapt petrecut la Templu îşi construiesc unii creştini justificarea violenţei lor fizice. Atunci când nu interese personale sunt în joc — spun ei — ci interese de ordin general, interesele comunităţii (de dragoste, ori de destin), biciul, ori sabia din mâna ta sunt sfinţite prin însuşi zelul tău dezinteresat. Toţi aceştia trec cu vederea un fapt *esenţial*, anume, că cel care a biciuit pe pângăritorii Templului era Dumnezeu: *Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat... de o fiinţă cu Tatăl... prin El toate s'au făcut*. Uită aşadar că între El şi noi oamenii e deosebire. Uită că *înainte* de a fi pedepsit pe păcătoşii de la Templu "toate le zidise", iară *după* fapta de la Templu, El stăpânul materiei, înviase din mormânt, cu trupul, fără să strice sigiliile mormântului.

Partizanii violenţei fizice în slujba cauzelor mari uită că omul nu are dreptul să judece *sub specie aeternitatis*; fiindcă atunci îşi poate îngădui orice. Uită că omul nu are alt drept decât acela de a împlini poruncile date lui spre urmare. Şi pentru creştini porunca este: *non resistere malo!*

Bogate sunt interpretările poruncii non-violenţei. Peste toată ascuţimea şi strălucirea lor, rămâne, limpede, adevărul că împlinirea acestei porunci este privilegiul câtorva aleşi; privilegiul acelora despre care imnele bisericii creştine a Răsăritului spun că *"patria şi rudenia au lăsat"*; privilegiul celor care s'au liberat din cătuşele onoarei şi a tot ce este pământesc în noi.

*

Două sunt posibilităţile de a te desprinde din legăturile *patriei* şi *rudeniei*: *supranaturalizarea* (prin câştigarea harului), sau *denaturalizarea* ((prin agonisirea blestemului). Prima e sfinţenia. Ea cinsteşte neamul omenesc. A doua — denaturalizarea — este degradarea chipului de om. Făpturile care ţin de această categorie se simt bine oriunde cerinţele lor trupeşti sunt satisfăcute. Pentru aceasta sunt gata, oricând, să lepede: credinţă, onoare, omenie. Pe aceste vieţuitoare poporul românesc le-a numit "pălămidă ţigănească".

Omul de omenie nu s'a eliberat încă de subt legile onoarei omeneşti. Când el spune că *nu se teme de altceva, fără numai de ruşine*, este aci vorba nu numai de fapta de ruşine pe care ar săvîrşi-o el însuşi; ci şi de ruşinea lui venită prin altul. *Căci omul de omenie nu se lasă pălmuit*. Iubirea de patrie nu s'a stins în pieptul lui. *Iubirea de patrie* — spune el — *patimă cinstită*. Şi iarăşi: *Cine pentru patria lui grăeşte, oricât ar grăi, puţin se socoteşte*. Nici de rudenia de sânge şi de cea spirituală nu s'a putut lepăda. Căci deşi el ştie că: *Noi oamenii toţi o rudenie sântem, că toţi dintr'un om ne tragem*, nu poate să nu recunoască faptul firesc că: *Mai aproape e cămaşa decât haina...*

V.

"RANELE PĂCATELOR" ŞI "FRUMUSEŢEA CEA DINTÂI". Omenia nu este expresia unei condiţii umane a cărei cea mai înaltă treaptă ar indica-o cunoscutul vers al lui Terentius: *homo sum: humani nihil a me alienum puto*, iară cea mai joasă ar arăta-o spusa: *gură de om, gură de câne: cere pâne*. Omenia nu e logodită cu acel *homo humanissimus* al lui Cicero. Ea nu tinde neapărat spre acea demnitate pe care Pascal o subscrie omului: *Toată demnitatea omului constă în gândire* (Pensées). Căci toate aceste înălţimi pot fi rezultate fireşti ale condiţiei umane date. *Omenia însă trădează setea după altă condiţie umană*. Cu toate că supus *locului* şi *timpului*, omul de omenie, înseteazâ după o stare de splendoare, după o măreţie iniţială, după *"frumuseţea cea dintâi"* cu care fusese el împodobit. Conştient de faptul că poartă *"ranele păcatelor"*, el ştie că este, totuşi, *"chipul gloriei lui Dumnezeu, cea negrăită"*.

Setea după această "frumuseţe" iniţială îl mână pe om pe anumite căi. Care sunt acestea? Sunt cele indicate de învăţătura evanghelică. Adevărul Evangheliei este însă *absolut*. Trăirea lui de către oameni, fiind fapt istoric, poartă urmele *condiţionării*. Sămânţa învăţăturii a căzut pe terenuri felurite. Limbă, cultură, tradiţie, temperament, *mentalitate* şi-au lăsat, totdeauna, urmele lor în trăirea adevărului evanghelic absolut. Întâmpinarea sufletului românesc cu învăţătura evanghelică — aşa cum o predă Biserica — a născut *omenia*.

OMENIA ESTE REZULTATUL TRĂIRII ROMÂNEŞTI A ADEVĂRULUI EVANGHELIEI.

VI.

OMENIE ŞI SFINŢENIE. Omenia nu este *sfinţenie*. Omenia constitue însă climatul cel mai prielnic pentru înlesnirea pasului spre suprema treaptă la care chiamă învăţătura lui Cristos: *Fiţi desăvârşiţi precum şi Tatăl vostru cel ceresc desăvârşit este!* (Mat. V, 48).

Poporul român are despre sfinţenie o idee atât de înaltă, că niciodată n'a îndrăsnit să treacă pe vreunul din ai săi în catalogul sfinţilor, adecă în rândul acelora care prin desăvârşirea vieţii lor s'au unit cu Dumnezeu. Până la anul 1885 — după obţinerea autocefaliei — Românii n'au îndrăsnit să facă un astfel de pas.

Lipsa canonizărilor nu însemnează însă lipsa sfinţeniei pe pământul românesc. (Pe la mijlocul veacului al 18-lea, de pildă, în vremea în care tânărul Platon Velicicovski — marele stareţ Paisie de mai târziu — se afla în schitul Trăisteni din Ţara Muntenească, trăia acolo un sfânt călugăr valah, Gheorghe cu numele, *"prietenul vrăbiilor"*. Vrăbiile îl aşteptau totdeauna la uşa chilii şi aşezându-se pe umerii şi pe braţele lui îl însoţeau până la uşa bisericii. Aci aşteptau sfârşitul slujbei ca apoi, la fel, să-l petreacă până la chilie. Şi săvârşindu-se sfântul călugăr şi fiind purtat la groapă, s'au aruncat vrăbiile în mormânt, tăvălindu-se de durere. Şi nu puteau arunca pământul în groapă din pricina vrăbiilor surori). Dumnezeu singur ştie câţi sfinţi bărbaţi şi câte sfinte femei au binecuvântat cu viaţa lor pământul românesc, — pământ care a cunoscut adevărul creştin înaintea tuturor vecinilor lui de astăzi. Căci poporul românesc a fost creştinat înaintea Ruşilor, a Bulgarilor, a Sârbilor, a Ungurilor, a Cehilor, a Polonezilor.

Apocalipsa sfântului Ioan ne înfăţişează defilarea neamurilor pământului în cereasca cetate luminată de gloria lui Dumnezeu: *Şi se va aduce în ea gloria şi cinstea neamurilor*. (XXI, 26). Prin "gloria şi cinstea" neamurilor se înţelege aci *specificul* şi *unicul* popoarelor.

Fi-va, acum, neamul nostru românesc ruşinat, înaintea tronului Mielului, în ziua supremului examen?

La această întrebare, nimeni dintre muritori nu e îndreptăţit a da răspuns.

Domnule Octavian Paler,

De cîte ori vă citesc un articol publicat în presă, simt, de la început, mulțumirea dată de textul bine scris. Mai apoi însă, pe măsură ce lectura se apropie de sfîrșit, sau cînd reflectez asupra-i, articolul începe să-mi lase un gust amar, ceva ca o greutate vine să mă apese după ce l-am parcurs în întregime. De unde să fie oare această senzație? Firesc este să mă întreb căci, ciudat, asta mi se întîmplă numai cu textele ce vă aparțin. Citesc doar multe altele și majoritatea nu reușesc să mă intereseze nici cît să le citesc pînă la capăt. Nu mă impresionează defel nici infatuatul Manolescu, nici poeticul "bard de la Bîrca", nici chiar scîrbavnicul Vadim. Atunci care să fie motivul că articolele dumneavoastră îmi dau această neplăcută senzație? Poate lua dezamăgirea forme dureroase? Aproape că sînt constrîns să mă întreb ce anume din scrisul dumneavoastră, prin exces sau prin lipsă, îmi provoacă această stare? Constat: Articolul e corect, nici o greșală de limbaj sau de logică nu-i zgîrie, măcar, aspectul și totuși... Ce provoacă sentimentul de insatisfacție? De unde vine acel ceva ce amintește de fals, de participare la nedreptate, la rea credință? Să fie doar amprenta ce ar purta-o involuntar, și care dezvăluie divorțul dintre scriitor și scriitură?

Nimeni nu poate să-și analizeze gîndurile fără ca în prealabil să le formuleze, după cum nici să le formuleze nu poate fără să recurgă la noțiuni acceptabil definite. Știut e însă că odată formulate gîndurile devin exprimări ce capătă autonomie, nu mai pot fi retrase, rămîn. Drept e că nimeni, cu deosebire cei ce scriu cu sîrguință, nu reușește să se sustragă conflictului cu propria scriere. Lupta asta devine, cu timpul, un război clasic: cu tranșee, gherile și ambuscade în care cad, pe rînd, scriitori și cuvinte. Dar poate sta aceasta la originea răului? Senzația de disconfort de după lectura articolelor dumneavoastră poate fi pusă doar pe seama irascibilității cuvintelor, a rebeliunii întîrziate a subînțelesului? Există, e sigur, un subtext sau un gol de subtext, ceva ce are corespondent în neadevăr care mie îmi dă durerosul sentiment de covinovăție, e un joc pervers al subsensului ce mă face să mă simt cum sînt împins spre nisipurile mișcătoare ale vorbelor, vorbelor, vorbelor... În epoca de astăzi, a tuturor trădărilor, a tuturor suspiciunilor, teama că un articol e scris nu ca să împrăștie, ci să sporească generala confuzie, e justificată. Dacă, asemeni faptelor, spusele trebuie să aibă și ele o îndreptățire, nu e firesc să ne întrebăm și care e motivarea celui ce scrie? Mai ales cînd acesta vrea să ne învețe, să ne moralizeze, să ne indice linia, să ne determine comportamentul? Pot cuvintele, cu oricîtă meticulozitate ar fi aranjate, să se justifice pe ele însele? Chiar, nu v-a îngrijorat niciodată că se vorbește prea mult, că "libera exprimare" e, de prea multe ori, un atentat la înțeles? Nu citiți texte a căror gust să vi se pară amar?

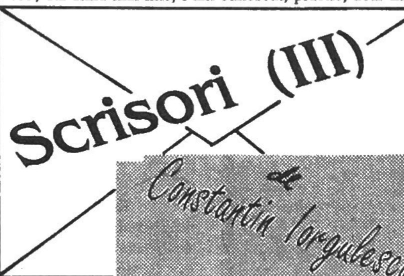
Demostene, adresîndu-se concetățenilor săi, le spune: "Voi, atenienilor, mă veți avea pe mine sfătuitor chiar dacă nu veți vrea, dar spion, denunțător niciodată, chiar dacă veți vrea". Spunîndu-le asta, marele orator își aroga dreptul de a îndruma, de a se amesteca în treburile cetății, dar n-o făcea invocîndu-și experiența, știința sau talentul, ci calitatea de om integru. Și a probat-o. Cînd a învins partida adversă, și-a băut cupa de otravă rămînînd consecvent pînă la capăt.

Compararea oamenilor din trecut cu cei pe care-i vedem la televizor sau în presă e ridicolă, căci depășește pînă și proverbiala capacitatea a românului de-a glumi, în "țara asta plină de humor". Cîți din cei de astăzi, care se întrec în a pretinde că sînt îndreptățiți să ne sfătuiască, n-au fost, în trecutul nu prea îndepărtat, membri ai PCR sau cu angajament scris la securitate? Prin această apartenență, prin legămîntul satanic al carnetului roșu, care dintre ei n-a acceptat să fie spionul, denunțătorul celorlalți, chiar dacă a făcut-o de formă?

Citindu-vă articolele, îmi revin de undeva, dintr-un fund de amintire, repetatele dumneavoastră afirmații că sînteți legat de satul românesc transilvan și mereu simt ca gol că nu găsesc, în textele ce publicați, nici un cuvînt despre atît de însîngeratele versante ale Făgărașului ce le reclamați de obîrșie. În țara cu atîtea rînduri de eroi și sfinți, poate fi doar meșteșugita aranjare a cuvintelor motivul publicării lor, în timp ce ultimele scîncete ale celor uciși de tortură, sfîșietoarele plînsete ale miilor de mame, faptele de eroism de legendă acumulate în dosarele securității rămîn, mai departe, neștiute? Și, totuși, mai puteți scrie...

*

De curînd la Călărași l-am condus pe ultimul drum pe Stamu Dumitru, Tăchiță. Am fost colegi de liceu, dar fiind mai mic, l-am cunoscut, practic, doar în

beciul siguranței. Inteligent, spontan, ambițios, consecvent cu sine, părea un om de viitor. Dar comuniștii au avut grijă să-l scoată din cursă, să-i răpească orice șansă. L-au arestat la șaisprezece ani pentru că a participat la două ședințe ce ar fi trebuit să-l pregătească pentru a putea fi primit în frățiile de cruce. N-a apucat decît să audă vorbindu-se despre rolul educației în formarea elitelor românești, elite ale jertfei, și să învețe trei legi: "legea muncii", "legea disciplinei", "legea onoarei". Cam puțin. Cu toate astea a dovedit că a reținut temeinic ce a învățat, căci drumul a fost lung; o viață.

Băgat direct, de la poartă, în proba bătăii, ți-ai fi închipuit că are să plîngă, să se dezică, să regrete. Nu! De ce? Pentru că era de partea celor ce luptau contra ocupanților străini ai țării? Minciuna și teroarea comunistă erau cunoscute încă de pe atunci, de toată lumea, afară de cei ce se făceau surzi și orbi. Să-i pară rău că e de partea adevărului? Arăta neîmplinit, și pentru vîrsta ce-o avea, dar cine încerca să glumească pe seama staturii sau a vîrstei sale primea pe loc replica lui, totdeauna mușcătoare. A pățit-o și colonelul Dulgheru (Dulberger), persoană mare de tot pe vremea aceea, în securitatea statului. Venise în inspecție la Tîrgșor, închisoarea elevilor. Aceștia erau, ziua, liberi în curte. Importantul personaj făcea înconjorul închisorii. Trecînd pe lîngă o cameră unde era izolat un deținut singur, directorul penitenciarului i-a dat explicația: "Acesta a afirmat, în fața tovarășului director general că «mai e legionar». L-am izolat ca să nu ni-i strice și pe ceilalți". Colonelul s-a încruntat, ceva nu-i plăcea în povestea asta, și ca să schimbe impresia — cei din jur erau ochi și urechi — a încercat s-o întoarcă, să minimalizeze. Zărindu-l pe Stamu, mic, slab, adus de spate, îl arătă și i se adresă cu ironie: "Tu, ăla... Tu, mă, mai ești legionar?". Înfățișarea lui Tăchiță, minionă, sărăcăcioasă, neînsemnată, în flagrantă opoziție cu imaginea pe care o vehicula propaganda iudaică despre "bestialitatea legionară", era de natură să stîrnească rîsul dispretuitor. Dar la întrebarea batjocoritoare a evreului ce se oprise pentru o clipă din mers ca să aștepte efectul, Tache a reacționat conform firii lui de om. Sîngele de aromân a zvîcnit în el, deodată s-a îndreptat de spate, ba a scos și burta înainte și imitîndu-și binehrănitul interlocutor, i-a întors-o, spre hazul copiilor din jur: "Legionar? Bineînțeles! Eu, așa cred!".

Urmarea a fost că Stamu a intrat la izolare, iar

BASSARAB Horea

cînd s-a format grupul disciplinar a fost inclus și el, trimis împreună cu ceilalți elevi la Jilava, pentru reeducare. Astfel avea să cunoască Tăchiță împărăția subpămînteană a lui Maromet, unde viermuiala sutelor de deținuți dintr-o cameră, foamea, teroarea, pestilența, bătaia, la orice oră din zi sau din noapte, făceau să păleascăvariantele de infern pînă atunci imaginate. După un an și jumătate, expirîndu-i pedeapsa, a ieșit la nivelul pămîntului, a fost "eliberat".

Harnic, îndemînatec, sîrguincios, a început să lucreze. La numai cîteva săptămîni de la eliberarea mea din Aiud, în 1956, îl întîlnesc pe o stradă din Tulcea; eram în căutare de lucru. El ajunsese un mic șef contabil la o întreprindere de explorări miniere. Cum avea la dispoziție un camion, cu care venise la bancă, m-a luat și pe mine pînă acolo unde-și avea șantierul, la Iulia. Am stat aproape toată noaptea să ne povestim, eu spunîndu-i ce mai era prin pușcării, el dîndu-mi primele noțiuni de orientare în noua viață; "instrucțiuni practice de supraviețuire în socialism". Avînd experiența Jilavei, unde audiase — din surse foarte competente, din chiar gura celor ce participaseră la ea — istoria, economia, politica fostei Românii, Tache, cu spiritul lui ager, pătrunsese esența "noii orînduiri".

În anul următor, după zdrobirea revoluției maghiare, a început al doilea mare val de arestări. Tache a fost luat la anchetă și a fost "prelucrat" ca să spună cu cine s-a întîlnit, cu cine a "luat contact". A răbdat cam multă bătaie ca să nu-și aducă aminte de mine. Cum eu o luasem pe șantiere, prin Ardeal, am scăpat de a doua arestare, Tăchiță însă, "vechi dușman de clasă", a încasat o a doua pedeapsă de care a scăpat în 1964, la eliberarea generală.

17 decembrie 1992. Cîțiva din foștii elevi de la Tîrgșor pășesc în urma sicriului. Cîțiva doar, din cîți au mai rămas și mai pot să-și miște singuri picioarele, niște moși cu "pași năclăiți de tristețe". Și pe cine conduc? Un bătrînel bolnav, extenuat, ajuns în pragul pensionării, de care Dumnezeu s-a îndurat și l-a chemat la odihnă. În solemnitatea momentului, rămășițele pămîntești conduse pe ultimul drum, cu atîta liniște, mi s-au părut, poate numai mie, nu sfîrșitul unei vieți frînte, ci un simbol al măreției neamului românesc, cîștigat prin răbdare și umilință. Dar cine mai știe azi ce-i un simbol? Cine mai știe ce-i mîndria unui neam? În jur, multora a ajuns să le fie indiferent dacă la cîrma țării se află un om sau un trădător. Cu sfîșiere de suflet asistam cum, parcă, o întreagă generație era pusă în mormînt, și cu ea, însăși cinstirea neamului printre neamuri. În indiferența generală doar cîțiva bătrîni mai sînt în stare să plîngă în urma unui sicriu; un sicriu ca un simbol.

Nu departe de locul unde l-am pus pe Stamu, odihnește, în același cimitir, și Petrică. Ei măcar au un

(continuare în pag. 7)

Din jurnalul unui deținut politic

O DOCTORIȚĂ DE NEUITAT

Auzisem multe despre spitalul penitenciar Tîrgul Ocna. Era un fel de capăt de destinație de unde majoritatea urmau să treacă în "împărăția tăcerii negre". Un fel de depozit de deșeuri umane pentru care nu era rentabil să se facă nici o investiție. Și totuși, în acel sanatoriu am reușit să mă regăsesc și să mă înalț din cenușa mea.Era în anul de grație 1951. După pleurezia serofibroasă cu care fusesem evacuat de la Canalul Dunăre—Marea Neagră, medicii interniști din cadrul închisorii Văcărești mi-au descoperit un infiltrat fibronodular la pulmonul drept, iar la stîngul o opacitate foarte suspectă, care l-a determinat pe dr. Tomorug, inspectorul șef al penitenciarelor, să mă expedieze la Tîrgul Ocna. Cred că lui îi datorez supraviețuirea.

Lotul cu care am fost expediat era un mozaic ciudat de borfași, tîlhari, spărgători de case de bani și cîțiva deținuți politici, printre care mă număram, eu fiind cel mai tînăr. Printre cei de drept comun era și Chirilă, hoț de buzunare, care m-a pus la curent cu viața de la Tîrgu Ocna. El m-a avertizat să-mi țin gura, că la secția "politici" erau foarte mulți informatori ai ofițerului politic Șleam Augustin. Și-ntr-adevăr am găsit o atmosferă apăsătoare, demoralizantă. După cinci zile de carantină, într-o seară, am fost împărțiți, fiecare după gravitatea bolii. Eu am fost repartizat în camera 41, etajul I, avîndu-se în vedere că încă nu aveam caverne și eram foarte tînăr. La parter erau internați cei mai grav bolnavi, cu diverse forme de tuberculoză evolutivă, unii nefiind în stare nici să se mai dea jos din pat. Medicamentele specifice bolii lipseau cu desăvîrșire și nici asistența medicală nu era de invidiat, lipsind total cadrele medii sanitare. Injecțiile le făceau medicii deținuți, iar curățenia cădea, de multe ori, tot în seama lor. Între viață și moarte șansele erau sensibil egale. Fiecare purta, pe frunte, pecetea destinului său. Se părea că nimeni nu se poate sustrage. Dar ne-a fost dat să cunoaștem miracole în fața cărora, smeriți, ne plecăm. Medic șef al spitalului era dr. Margareta Danielescu, o femeie cu inima caldă, bună, pe care Dumnezeul Iubirii a binecuvîntat-o cu mult har. A fost permanent alături de suferinzi și poate nu o dată pleca spre casă cu inima încărcată de amărăciune, ca a doua zi să vină din nou, pe baricade, impulsionată de noi resurse lăuntrice. Trebuia să lupte cu o boală care nu făcea rabat de la drepturile ei și mai ales cu conducerea politică a închisorii, care nu vedea în muribunzi decît niște "înrăiți dușmani ai poporului"; și lupta aceasta era grea și inegală. Reușise însă prin perseverență să obțină și unele avantaje pentru noi, ca dreptul de a ne îngriji semenii și libertatea de a ne plimba prin curticica mică a secției care ni se părea ca o nesperată oază. Astfel, dr. Ghițulescu, dr. Floricel Nicolae, dr. Lefa, dr. Lungeanu Mihai, dr. Grapan Victor, au putut salva pe mulți dintre noi care eram cu sănătatea sub semnul întrebării. La Tîrgul Ocna nu se acorda streptomicină, nici pass, medicamente salutare. Nu se dădeau decît paliative ca aspirine, pyramidoane, calciu gluconic, siropuri contra tusei, care nu puteau opri hemoptiziile declanșate uneori la ceas de dreaptă odihnă. La camera 4 erau internați cei grav bolnavi, ale căror șanse de supraviețuire erau de unu la mie. Și totuși, de aici a scăpat unul din cei mai bolnavi deținuți din cîți am cunoscut: Pastorul Richard Wurbrand. Avea tuberculoză pulmonară, ganglionară, osoasă și era atît de slab, că uneori mi se părea că era transparent. Noaptea, cînd îmi venea rîndul la gardă, trebuia să-i pun plosca sub el și tare mi se părea greu pentru făptura mea care nu depășea 42 de kg. Ceilalți, Valeriu Gafencu, Bud Ion, Caramitru, g-ral. Tobescu, nu știu de ce, mi se păreau mai ușori, sau poate că apelau mai cu îngăduință la mine, știindu-mă aproape tot atît de prăpădit ca și ei. Îi invidiam pe cei care făceau pneumotorax, că mi se părea că au o șansă în plus spre vindecare și un pașaport semnat în alb pentru mult rîvnita libertate. Cît am stat la Tîrgu Ocna mă împrietenisem mult cu dr. Floricel Nicolae, zis "Papașa". Era și el bolnav de T.B.C. ganglionar, dar nu l-am auzit o dată văitîndu-se sau cerînd să fie scutit de anumite corvezi. De la el am învățat multe, plecînd de la magia cuvîntului, pînă la supraomenescul efort de a ierta pe cei ce ți-au făcut rău. Dar dacă medicii deținuți mai sus amintiți s-au ridicat pînă dincolo de sacrificiu, nu trebuie uitată contribuția doctoriței Margareta Danielescu, care s-a transformat în liantul acestui climat, care a dus la întoarcerea noastră în libertate. Mi-a fost dat s-o revăd la un an și jumătate după revoluția din 1989, cu ocazia înălțării unei troițe, pe locul unde a fost cîndva cimitirul săracilor, cimitirul celor fără de cruci, cimitirul gropilor comune. Cu părul alb, de culoarea zăpezilor pure, cu sufletul înnobilat de trecuta ei misiune hipocratică, venise să rînduiască cu evlavie cîteva flori, în amintirea celora care i-au fost cîndva pacienți și trecuți în registrele veșniciei împotriva prea pămîntești ei împotriviri.

Gheorghe GORUNESCU-PENCIU

(urmare din pag. 6)

mormînt. Dar ceilalți? În liniștea ce ne-nconjoară nu putem să nu ne aducem aminte de cei mulți, care zac neștiuți în cine știe ce locuri, răpuși de glonț, uciși cu ranga, îngropați de vii. Și ucigașii se plimbă liberi protejați de perdeaua de vorbe la care și noi contribuim. Dumneavoastră nu vi se întîmplă niciodată, domnule Octavian Paler, să vă fie sufletul greu de lestul rămas în urma cuvintelor, prea cu ușurință înstrăinate?

*

Gîndea Petre, coleg de an, mi-a fost, multă vreme coleg de bancă. Macedonean, balcanic, dar cu nostalgia Romei, era, de departe, cal mai bun latinist din clasă. Eu făceam secția reală, matematician deci, dar ne unea slăbiciunea comună pentru literatură. Am fost arestați împreună, în aceeași zi, din aceeași clasă. Primele etape ale temnițelor le-am traversat laolaltă, dar cum el a avut o condamnare de cinci ani, iar eu una de zece, închisorile ne-au despărțit. Cînd și-a terminat pedeapsa a ieșit, și-a dat în particular liceul și s-a înscris la istorie.

După absolvirea primilor doi ani de facultate cu rezultate excepționale, a început să atragă atenția, căci luările lui de cuvînt la seminarii erau adevărate prelegeri. Începuseră să-i fie ascultate cu sporit interes intervențiile, ba chiar să fie consultat de studenții din anii mai mari ce-și pregăteau lucrările de licență, devenise o persoană de care se vorbea, dar n-a fost spre bine. I s-a verificat mai amănunțit dosarul și fără întîrziere și mai ales zarvă, a fost exmatriculat. Ca să nu mai umble cu reclamații a fost arestat, și ca treaba să fie temeinic făcută, "în mod comunist" a fost bătut

"științific", cu lovituri puternice la ficat, încît la numai un an de la eliberarea din 1964 se stingea de ciroză.

Doi oameni pe care i-am cunoscut de copii. Două minți înzestrate, două conștiințe, două caractere odihnesc în cimitirul din Călărași. Doi, din marea mulțime a românilor ce au trăit, au răbdat chinuri și au murit în credință fără să ridice glasul, fără să se plîngă, să pretindă. Două vieți exemplare neștiute. Și ce mult avem azi nevoie, între atîtea grăiri și spuneri cu iz comunist, și de o vorbă românească cinstită, cu bună mireasmă, de vitejie, de cronică.

În țara în care pînă și președintele deplînge corupția, măcar că pe ea-și bazează puterea, în care magistratura e o birocrație mai obtuză, mai nelegitimă, mai obedientă ca celelalte, una în stare oricînd să condamne nevinovăția lui Tache, Petrică și a altor copii, în "statul de drept: unde trădătorii de țară, călăii și schingiuitorii pruncilor, cei ce au torturat din ordinul a trei generații de scelerați, se plimbă liberi cu statut de oameni pașnici, unde justiția imanentă pare să se afle într-o lungă retragere pentru deliberare, în țara atîtor orori dar și a atîtor minunate jertfe de martiri și sfinți, e din ce în ce mai greu să-i auzi pe cei ce vorbesc și să nu simți, în adînc, amarul gust al spunerii cu păcat.

Trei generații de torționari și-au făcut meseria nestingheriți de cei ce au luat cuvîntul în cetate. Iar cei ce au mutilat sufletul țării, prin scrisul lor, își fac din asta un titlul de merit, părînd a nu se îndoi că așa va fi mereu, că pămîntul acesta, presărat din belșug cu oase de martiri, singura crimă care se pedepsește e cea a iubirii de țară. Ei cred că mereu se va ridica o generație, cu suflet de copil, care să plătească pentru ei, să spele, să răscumpere. Și totuși, într-o zi, totul va fi prea tîrziu! Aveți îndoieli în privința asta, domnule Octavian Paler?

Temeiurile și izvoarele creștinismului

3. BIBLIA SAU SFÎNTA SCRIPTURĂ
B. Noul Testament

Sfînta Scriptură a Vechiului Testament se încheie cu aceste cuvinte ale profetului Maleahi, adevărată punte mesianică spre Noul Legămînt: "Iată că eu vă trimit pe Ilie proorocul, înainte de a veni ziua Domnului cea mare și înfricoșată; El va întoarce inima părinților către fii și inima fiilor către părinții lor..." (MALEAHI, 3, 23-23). "Cu duhul și puterea lui Ilie" (LUCA, 1, 17) se va ridica Ioan, "îngerul pustiei", mergînd înaintea lui Iisus, vestindu-l și mărturisindu-l ca Hristos al Izrailului duhovnicesc.

Sfînta Scriptură a Noului Testament fixează plinirea sau desăvîrșirea vechii revelații prin Iisus Hristos, deschizînd ușile Împărăției Cerurilor și punînd lumea sub strălucirea "luminii neînserate" a Zilei a Opta (Ziua Domnului, în care Făptura restaurată este chemată să reintre în Slava lui Dumnezeu).

Noul Testament cuprinde 27 de cărți canonice, structura lui fiind definitivată în secolul VI (dar toate textele alcătuitoare avîndu-și originea în secolul I; cele mai vechi se pare că sînt **Epistolele** paulinice, iar cele mai tîrzii **Evanghelia** și **Apocalipsa** lui Ioan). Deși mai puțin întins decît cel vechi, Noul Testament reprezintă **principalul izvor scris al religiei creștine**. În el sînt expuse cu o limpezime dumnezeiască, fără lungimile pe care le întîlnim adesea în Vechiul Testament, viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, precum și principalele fapte și învățături ale Apostolilor săi. Conținutul este strict religios, iar mesajul profund universal. Majoritatea textelor au fost redactate inițial în limba elină populară (așa-numita "greacă comună", **koiné**, limba "internațională" a vremii respective). Excepție face **Evanghelia după Matei** (prima în ordinea redactării), scrisă, după toate semnele, special pentru uzul evreilor.

Evanghelion înseamnă în grecește "vestea cea bună". Avem de-a face, în fapt, cu una și aceeași "Sfîntă Evanghelie", primită prin Iisus Hristos, dar pe care noi o cunoaștem în patru redactări canonice: după Matei, după Marcu, după Luca și după Ioan. Cu aceste așa-zise "patru Evanghelii" se deschide Noul Testament. Se consideră că **Evanghelia după Luca** este "cea mai documentată ca fond și cea mai literară ca formă" (I. Bria, op. cit., p. 164), în vreme ce **Evanghelia după Ioan** (scrisă — după părerea Fericitului Ieronim — "ca o completare" ulterioară a celorlalte trei, numite "sinoptice") este cea mai profundă sub aspect mistico-teologic. De altfel, Sf. Ioan Apostolul și Evanghelistul — de la care ne-au mai rămas **Apocalipsa** și trei **Epistole** sobornicești — a fost numit pe acest temei și Sf. Ioan **Teologul**.

Doi dintre cei patru evangheliști provin chiar din ceata primilor doisprezece apostoli (Matei și Ioan). Matei (fostul Levi vameșul), fiul lui Alfeu, are drept simbol iconografic **un înger**. El și-a scris **Evanghelia** cam între anii 42-55, mai întîi în limba aramaică, traducînd-o apoi el însuși în grecește. E preocupat cu osebire să demonstreze evreilor **mesianitatea** lui Iisus, raportîndu-l mereu la vechile profeții. Povestește el însuși cum Iisus l-a chemat să-i urmeze (MATEI, 9, 9).

În ce-l privește pe Ioan, fiul lui Zevedeu și al Salomeei, fratele apostolului Iacov (zis "cel mare"), el a fost nedespărțit de Hristos și prin urmare martor la toate episoadele însemnate din răstimpul activității mesianice a Domnului. Lui i-o încredințează Iisus pe Sfînta Fecioară în ziua Răstignirii (IOAN, 19, 26-27). Despre el a spus, adresîndu-se lui Petru, acele tainice cuvinte: "Dacă voiesc ca acesta să rămînă pînă voi veni, ce ai tu?" (IOAN, 21, 22). A fost singurul dintre apostoli care a murit foarte bătrîn (aproape centenar), de moarte bună, pe la anul 104. **Evanghelia** și-a scris-o cam între anii 80-100. Despre ea s-a spus că întruchipează cel mai bine spiritul creștin, fiind "cea mai puțin evreiască dintre scrierile Noului Testament". Primele 17 versete se citesc în chiar noaptea Învierii, constituind unul dintre textele cele mai frumoase și mai adînci din toată Scriptura: "La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul (**Logos**-ul, Verbul divin, deopotrivă **rost, rostire** și **rostuire** — n.n.). Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viață și viața era lumina oamenilor. Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o. Fost-a om trimis de la Dumnezeu și numele lui era Ioan (Botezătorul — n.n.). Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci (venise doar) ca să mărturisească despre Lumină. Cuvîntul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume. În lume era și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit. Și celor cîți L-au primit și cred întru numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu, care nu din sînge, nici din dorință trupească, ci de la Dumnezeu s-au născut. Și Cuvîntul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr. Ioan mărturisea despre El și striga, zicînd: Acesta este despre Care am zis: Cel ce vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era. Și plinătatea Lui noi toți am luat, har peste har. Pentru că Legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos".

Simbolul iconografic al lui Ioan este **un vultur**.

Evangheliștii Marcu și Luca n-au făcut parte dintre apostolii inițiali, ci se pare că au fost doar ucenici ai celor mai de seamă dintre aceștia. Nu este totuși exclus ca ei să fi fost martori oculari măcar ai unora dintre evenimentele zugrăvite, văzîndu-l și ascultîndu-l deci nemijlocit pe Iisus. Marcu se vede a fi fost ucenicul lui Petru, care îl socoate ca pe fiul său spiritual. Acest Marcu (numit alteori Ioan), fiu al unei Marii din Ierusalim și văr

CURS ELEMENTAR DE RELIGIE CREȘTINĂ (17)

cu credinciosul Barnaba, s-ar putea să fi fost copil pe vremea patimilor Mîntuitorului. A trăit pînă prin anul 68 (cînd se pare că a suferit moarte de martir), iar **Evanghelia** sa — cea mai concisă din toate — trebuie să fi fost scrisă cam între anii 55-62, la Roma. Simbolul său iconografic este **leul**.

Cît despre Luca — căruia i-au fost atribuite și **Faptele Apostolilor** — el ar fi fost, conform tradiției, din numărul celor 72 de ucenici aleși de Domnul însuși, iar unii îl identifică cu unul dintre cei doi ucenici care au călătorit cu Iisus, după Înviere, pe drumul spre Emaus (Luca este singurul care istorisește acest episod). Certă rămîne legătura lui strînsă cu Apostolul Pavel. Se pare că era originar din Antiohia și că exercita profesia de medic, dar îndeletnicindu-se totdeodată și cu pictura (tradiția îi atribuie mai multe reprezentări ale Maicii Domnului și mai ales pe cea numită **Hodighitria**, "Călăuzitoarea"). Este neîndoielnic că a fost cel mai instruit dintre evangheliști. **Evanghelia** lui — redactată cam între anii 60-63 — este cea mai realizată stilistic, într-o grecească foarte elegantă, concurîndu-i pe stiliștii păgîni ai vremii. Simbolul lui iconografic este **taurul**.

Termenul de "evanghelie" nu trebuie limitat doar la cărțile numite astfel. Toată propovăduirea învățăturii creștine, atît direct prin Iisus Hristos, cît și prin apostolii săi luminați de Duhul Sfînt, constituie în ansamblu "**Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu**" (MARCU, 1, 14).

Miezul acestei învățături îl întîlnim în faimoasa **Predică de pe munte** (MATEI, cap. 5-7). Domnul arată cu acest prilej atît poziția creștină față de morala Vechiului Testament, cît și profilul mistic și moral al Noului Testament, cu **porunca cea mare a iubirii** (MATEI, 5, 43-48) și cu tabla celor **nouă fericiri** (MATEI, 5, 3-11):

1. "Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor".
2. "Fericiți cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia".
3. "Fericiți cei blînzi, că aceia vor moșteni pămîntul".
4. "Fericiți cei ce flămînzesc și însetează după dreptate, că aceia se vor sătura".
5. "Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui".
6. "Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu".
7. "Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema".
8. "Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor".
9. "Fericiți veți fi voi cînd vă vor ocărî și vă vor prigoni și vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!".

Pentru transmiterea și aplicarea operei sale mîntuitoare, Iisus Hristos a creat **instituția apostolie**i: "Și le-a zis: Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni" (MATEI, 4, 19; MARCU, 1, 17; LUCA, 5, 10). Cei **doisprezece apostoli** dintîi au fost aleși dintre oameni simpli și "săraci cu duhul" (sensul evanghelic al "sărăciei cu duhul" este **smerirea** sau **umilirea** duhului omenesc în fața măreției lui Dumnezeu; este vorba de o anumită **atitudine spirituală**, iar nu de vreun grad de instrucție sau inteligență, cum ni se pare nouă astăzi). În urma uceniciei lor pe lîngă Mîntuitorul, ei au devenit "împreună-lucrători" cu Domnul la "zidirea lui Dumnezeu" — Biserica — căreia Hristos îi este temelie și cap. Cei doisprezece sînt (după MATEI, 10, 2-4 și MARCU, 3, 16-19): Simion, Petru, Andrei (fratele celui dintîi), Iacov și Ioan (fiii lui Zevedeu, pe care Iisus îi mai numește și "Fiii Tunetului"), Filip, Vartolomeu, Toma (zis "Geamănul), Matei (numit și Levi), un alt Iacov (al lui Alfeu), Simion Cananeul (sau Zelotul), Iuda Iscarioteanul (cel ce avea să-și vîndă Învățătorul) și Levi, "ce se zice Tadeu" (MATEI, 10, 3). În lista prezentată de Luca nu este numit acesta din urmă, apărînd în schimb un alt Iuda (al lui Iacov). Lista aceasta (LUCA, 6, 14-16) corespunde celei din **Fapte** (1, 13), ceea ce constituie și unul dintre argumentele în temeiul cărora **Faptele Apostolilor** s-au putut atribui autorului celei de-a treia Evanghelii. În problema controversată a celui de-al doisprezecelea apostol (Levi Tadeu sau Iuda al lui Iacov?) ar trebui poate urmat mai degrabă cel dintîi dintre evangheliști, Matei, căci el oferă garanția de a fi fost chiar în rîndul celor doisprezece.

După ce Iuda Iscarioteanul s-a exclus dintre apostoli, ceilalți l-au ales în loc, pentru completarea numărului de doisprezece, pe un anume Matia: "Și au tras la sorți, iar sorțul a căzut pe Matia și (acesta) s-a socotit împreună cu ceilalți unsprezece Apostoli" (FAPTE, 1, 26).

Mai tîrziu, acestora li se va adăuga și Pavel (pe vechiul său nume: Saul din Tars), cel convertit și chemat la apostolat prin vedenia de pe drumul Damascului (a se vedea FAPTE, 9, 1-22). Acesta a devenit, din prigonitor al creștinilor, una dintre figurile cele mai importante ale creștinismului originar, cunoscut drept "apostolul neamurilor" ("...el îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor...", stă scris în FAPTE, 9, 15).

— va urma —

Vasile A. Marian

FRANCMASONERIA

IRINEU MIHĂLCESCU

Mitropolitul Irineu Mihălcescu a fost unul din cei mai mari apologeţi creştini pe care i-a dat Răsăritul Ortodox. "Fala învăţăturii noastre naţionale şi ortodoxe... dascălul nostru, al tuturor" — aşa îl defineşte profesorul Nichifor Crainic pe marele nostru apologet, dogmatist şi istoric al religiilor.

Născut la 24 aprilie 1874, cel de al şaptelea copil al preotului Ion Mihălcescu din Pătîrlagele—Buzău, dornic de carte, termină cursurile Seminarului Central şi, în 1899, absolvă Facultatea de Teologie din Bucureşti. Trimis la Berlin şi Leipzig dobîndeşte titlul de doctor în filozofie. La 1 octombrie 1904 devine profesor agregat şi, după trei ani, titular la catedra de Dogmatică şi Apologetică a Facultăţii de Teologie din Bucureşti. Din anul 1923 a slujit ca preot la Biserica Amzei din Capitală.

A fost primul decan şi organizator al Facultăţii de Teologie din Chişinău, la înfiinţarea ei, iar la Facultatea de Teologie din Bucureşti a deţinut demnitatea de decan în două rînduri.

La 9 octombrie 1936 este numit arhiereu-vicar al Patriarhiei, iar la 30 noiembrie 1939, Mitropolit al Moldovei şi Sucevei. După sovietizarea şi decapitarea elitei preoţeşti a Bisericii Ortodoxe, Securitatea comunistă îl obligă pe Mitropolitul Irineu "să se retragă" la Mînăstirea Agapia, unde i se aplică un sever regim de detenţie mascată. Întrucît întreaga Biserică Ortodoxă Română îl vedea succesorul legitim al Patriarhului Nicodim, aceeaşi Securitate îl asasinează, se pare prin otrăvire. Moare în chinuri cumplite la 3 aprilie 1948. Prin moartea lui se eliberează scaunul de Mitropolit al Moldovei, pe care îl va ocupa imediat agentul Securităţii, Iustinian Marina, cel care în decurs de numai un an, cu sprijinul N.K.V.D.-ului ajunge dintr-un simplu preot, "primul Patriarh Roşu" al Bisericii Ortodoxe Române!

Opera apologetică a profesorului Irineu Mihălcescu a fost pusă la index de către comunişti fiindcă — prin tot ce a scris şi a înfăptuit ca apologet creştin — a dus o necruţătoare luptă împotriva darwinismului, bolşevismului, ateismului şi francmasoneriei. A iniţiat şi a condus "Biblioteca Teologică" unde a publicat monumentala sa lucrare apologetică *"Teologia luptătoare"* (Ed. «Cugetarea — Georgescu Delafras», Bucureşti, 1941). Din această lucrare, revista «PUNCTE CARDINALE» reproduce capitolul XXVII, "Francmasoneria".

Silviu ALUPEI

Cuvântul "**francmason**" însemnează "**zidar liber**", iar **francmasoneria** sau **masoneria** este o societate secretă, care poartă acest nume pentru că în organizaţia şi ritualul ei se serveşte de unelte de care se folosesc zidarii, ca d. ex.: de mistrie, echer, compas etc., pe care le interpretează în chip simbolic; îşi împarte membrii în trei grade sau trepte, cărora le dă numele de: ucenici, lucrători şi maeştri.

Îndreptăţirea acestei numiri o întemeiază scribii francmasoni în două feluri:

Unii susţin că francmasoneria îşi trage **originea** de la Hiram, arhitectul templului lui Solomon. Numirea de Ioachim şi Boaz a celor două coloane din templul masonic, cum se numeau şi coloanele din faţa templului lui Solomon, legenda ce circulă printre francmasoni şi se predă ucenicilor la primirea în lojă, că adică Hiram a fost ucis de trei ucenici zidari, pentru că el n-a vrut să le spună şi lor cuvântul de ordine al maeştrilor, precum şi simbolismul unora din riturile masonice, ar fi dovada de necontestat că aceasta este obârşia adevărată a francmasoneriei. Dar chiar francmasoni mai luminaţi recunosc că această legendă nu era cunoscută în cercurile lor înainte de veacul XVIII, şi că s'a născocit — după toată probabilitatea — spre a se da mai mare însemnătate şi mai mult fast noului înfiinţat grad de **maestru**.

Alţii susţin că obârşia francmasoneriei s-ar trage de la aşa-zişii zidari liberi ori cioplitori de pietre ornamentale şi constructori ai domurilor monumentale din Evul Mediu, dar e fapt nediscutat că aceşti zidari n-aveau nimic din organizarea francmasoneriei propriu-zise.

Cât despre părerile că francmasoneria ar fi aşa de veche ca şi omenirea şi că deci Adam sau chiar Dumnezeu ar fi cel dintâi francmason, fie că ea şi-ar avea obârşia în misterele religiunii Grecilor şi Egiptenilor, fie în ordinul templierilor sau al rosicrucienilor, acestea nu pot justifica întru nimic numele [illegible] de francmason, nici întrebuinţarea uneltelor masonice în francmasonerie.

Obârşia *sigură* a francmasoneriei datează din anul 1717 şi ţara în care s-a organizat întâia dată este Anglia. De la introducerea reformei religioase scăzuse şi în Anglia, ca şi în alte ţări, zelul credincioşilor şi al comunităţilor pentru înălţarea de monumentale clădiri religioase. Aceasta a avut ca urmare decăderea breslei zidarilor liberi, care nu mai găseau de lucru decât prea puţin. În aceste împrejurări critice pentru ei, T. Desaguliers, predicatorul reformat al Curţii regale, predicatorul James Anderson şi arheologul George Payne îşi propuseseră să dea breslei zidarilor liberi altă menire şi anume: zidirea unui templu spiritual în inima omului, prin cultivarea a ceea ce este bun, nobil şi frumos, cu alte cuvinte o moralitate fără religie, deci atee şi întemeiată numai pe raţiune. Patru societăţi de "zidari liberi" se întruniră în ziua de 24 Iunie 1717, într-un restaurant din Londra, puseră bazele societăţii "**of Free Masons**" şi consimţiră să urmărească scopul propus de cei trei bărbaţi.

Aceasta fu ziua întemeierii francmasoneriei albastre sau englezeşti (ori a lojelor Sfântului Ioan, cum s-a mai numit ea în amintirea Sfântului Ioan Botezătorul, a cărui naştere se serbează în ziua de 24 Iunie).

Ideile masonice au prins şi s-au răspândit cu iuţeală în toate ţările din apusul Europei, câştigând un mare număr de membri, îndeosebi din pătura cultă a societăţii şi chiar dintre capetele încoronate.

Francmasoneria s-a schimbat însă, a luat îndată înfăţişări diferite şi a urmărit alte scopuri, datorită elementului jidovesc care a pătruns în ea cu duiumul şi a aservit-o intereselor lui naţionale. Într-adevăr, evreii, care au pus stăpânire în toate ţările pe finanţe, industrie, comerţ, presă etc., nu puteau lăsa să le scape din mână un instrument de dominaţie aşa de minunat cum avea să fie masoneria încăpută pe mâinile lor. Otrava ateistă din însuşi embrionul masonic trebuia înteţită şi exploatată în profitul iudaismului. Se amestecară deci în înăcritul aluat al francmasoneriei principii dizolvante din Talmud, din Cabală şi din magie; se dete simboalelor cultului altă interpretare, adecvată noilor scopuri, se introduseră termeni jidoveşti şi francmasoneria fu transformată curând în **Sinagoga Satanii**. Nu numai că se deformă cu totul francmasoneria originară, destul de hibridă altminteri, ci se înfiinţă o puzderie de noi şi felurite genuri de masonerie de către isteţii urmaşi ai lui Iuda. Astfel, în anul 1756, evreul Ştefan Morin puse în ordine cele 25 de grade ale masoneriei templierilor şi le introduse în America, unde alţi evrei masoni, ca să poată crea venituri mai mari lojelor, le ridicaseră la 33, cum au rămas până astăzi. Un alt evreu, celebrul escroc Iosef Balsamo, cunoscut sub numele de Cagliostro (1795), a înfiinţat francmasoneria coptică, cu 90 de grade, primind în loji şi femei. Alţi trei evrei, fraţii Bédarride din Avignon, au înfiinţat francmasoneria numită **Misraim**, tot cu 90 de grade (şi cu idei cabalistice şi cu totul bizare).

Amestecul şi rolul jidovimii în masonerie se vede şi din aceea că în fruntea lojilor din toată lumea stau evrei şi numărul cel mai mare al membrilor lor îl formează jidovimea.

După obârşie, francmasoneria nu este aşadar ceva care să impună prin vechimea sa, iar trecutul ei este pătat de crimă şi sânge. În ţările catolice şi mai cu osebire în Franţa, francmasoneria a luptat cu orice fel de arme împotriva Bisericii şi a monarhiei. Enciclopediştii şi mai toţi făuritorii şi capii marii revoluţii au fost francmasoni. Intrigile pe care ei le-au ţesut, calomniile pe care le-au pus în circulaţie şi în genere mijloacele de care s-au servit ca să doboare pe Maria Antoaneta, vor rămâne pentru totdeauna o pată neştearsă pe numele de francmason.

În revoluţiile franceze din 1848 şi 1870 francmasonii şi-au avut partea lor.

Revoluţiile care au desfiinţat monarhia şi au proclamat republica (în Portugalia, în Rusia sau în Spania) sunt tot opera francmasoneriei şi, după socotinţa unor istorici, niciuna din revoluţiile care s-au produs din veacul XVIII încoace nu s-a făcut fără amestecul criminal al lojelor masonice.

Organizarea francmasoneriei variază puţin de la un fel de masonerie la altul şi de la o ţară la alta. În esenţă, ea se reduce la următoarele:

Unităţile în care sunt grupaţi membrii se numesc **loji**. Ceea ce sunt cluburile pentru partidele politice, sunt lojile pentru masoni. În fruntea fiecărei loji stă un **venerabil**, ajutat de un consiliu. Mai multe loji formează o mare lojă, condusă de un **mare maestru**, înconjurat de venerabilii lojilor componente.

Intrarea în francmasonerie se face prin primirea novicelui în lojă cu un anume ceremonial, sau în termeni masonici, "**potrivit ritualului**". Novicele este introdus în încăperea numită "**templu**", legat la ochi şi numai după ce i se pun diferite întrebări, este dezlegat, ca semn că, intrând în lojă, a trecut din întuneric la lumină. Aci se observă mai întâi un tablou care înfăţişează cerul înstelat, un glob pământesc, un ghiveci cu o floare, un craniu omenesc, o carte deschisă, un dreptar şi un compas. După interpretarea masonică, aceste lucruri ar avea următoarea semnificare: Cerul, pământul cu floarea şi craniul simbolizează natura de deasupra, dimprejurul şi dedesubtul nostru şi formează toate la un loc primul izvor al cunoştinţei omeneşti. Cartea, care uneori este Biblia, simbolizează ştiinţa. Dar pentru că ştiinţa din cărţi e lucru mort, se pune în mâna novicelui un dreptar şi un compas, care simbolizează ştiinţa vie, a vieţii sociale şi anume: dreptarul are să slujească la măsurarea dreptăţii, iar compasul la întinderea iubirii de oameni a noului francmason.

După ce se mai săvârşesc unele acte simbolice şi este supus la probe ciudate, ca să se vadă dacă are curaj şi e statornic în hotărârea de a intra în francmasonerie, novicele depune jurământul de credinţă şi e proclamat membru al lojii.

Ritualul acesta şi simbolismul lucrurilor şi actelor din care el constă el variază la primirea celorlalte două grade ale francmasoneriei albastre, de lucrător şi maestru, se complică la gradele superioare, în special la primirea gradelor 18 şi 33, spre a corespunde scopului ascuns al francmasoneriei şi mijloacelor cunoscute numai membrilor acestor grade superioare pentru atingerea scopului urmărit de ea.

Ce este francmasoneria? Căutând să stabilim semnificaţia cuvintelor "**francmason**" şi "**francmasonerie**" sau "**mason**" şi "**masonerie**", am zis că francmasoneria este o societate secretă şi am arătat de unde-i vine numele. Dar aceasta nu ne spune nimic despre ceea ce este ea, care-i este fiinţa.

"Uniunea masonică — zice o carte de instrucţiune pentru francmasoni — este **comunitatea nevăzută** — mai presus de graniţe, de rasă, de culoare, de naţionalitate, de clase, de stări, într-un cuvânt de toate deosebirile exterioare dintre oameni, care **trece anume chiar peste deosebirile interioare de credinţă religioasă, de confesiune** şi de concepţie despre lume — a tuturor personalităţilor din trecut, prezent şi viitor, care s-au străduit pentru înnobilarea lor şi desăvârşirea omenirii.

Definiţia aceasta este o copie ad-litteram a definiţiei Bisericii creştine, sub forma de comunitate, cu însuşirea specială de **nevăzută**, cum o înfăţişează protestantismul. Aceasta o accentuează şi mai bine aceeaşi carte de instrucţie masonică prin cuvintele: "Conştiinţa curat masonică se vădeşte, indiferent de semnele din afară de recunoaştere dintre membrii lojilor, numai prin faptele morale izvorâte din dragostea de oameni, fapte care sunt comune tuturor oamenilor nobili, fie că se numesc ori nu francmasoni. Întocmai cum Biserica creştină vorbeşte de o "comunitate a sfinţilor" şi înţelege prin ea societatea nevăzută, curat spirituală, care se întinde şi dincolo de moarte, a tuturor pioşilor care stau în slujba Dumnezeirii, ceea ce constituie cel mai mare merit al lor, tot astfel şi francmasoneria recunoaşte comunitatea nevăzută a tuturor celor ce voiesc binele, mai presus de orice graniţă de spaţiu şi de timp. Veşnic, adică având putere din cel

(continuare în pag. 10)

ASPASIA PETRESCU

SPERANŢE, ŞPERANŢE

A fost o zi în care fiica fostei deportate politice Maria Pascal, profesoară la Şcoala Generală nr. 2 din Roman a aflat că se va ridica un monument la Aiud, spre cinstirea martirilor căzuţi sub teroarea comunistă.

Şi a fost o altă zi în care doamna profesoară a prezentat la sediul Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici - Roman, un săculeţ cu bănuţi, reprezentînd obolul elevilor săi, contribuţia lor pură şi sublimă, jertfă din banii de buzunar, după cum urmează:

Clasa a V-a E 805 lei
Clasa a VIII-a D 642 lei
Clasa a VIII-a E 700 lei

Şi a fost ziua aceea pentru noi, supravieţuitori ai Golgotei româneşti, o zi plină de emoţie şi de speranţă.

Faţă de costul mausoleului ce s-a plănuit a fi înălţat la Aiud, sub jocul aberant al preţurilor actuale, contribuţia copiilor de la Şcoala Generală nr. 2 din Roman ar părea fără prea mare însemnătate.

Gestul lor este însă enorm şi este încărcat de semnificaţii de o valoare incomensurabilă. Copiii aceştia sînt **"turma cea mică"** curajoasă prin inocenţă, soli ai iubirii absolute.

Dragi copii, obolul vostru valorează cît cei doi bănuţi ai văduvei din Sfintele Scripturi, valorează cît eternitatea unui om sau a unui popor.

> ***"Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi, căci a unora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu"*** (MARCU, 10, 14).

Noi desluşim în gestul vostru un mesaj şi o făgăduinţă adresată celor ce nu mai sînt, celor ce au pus la temelia învierii neamului nostru românesc propria lor cenuşă.

Mesaj şi făgăduinţi ce ar putea să fie tâlmăcite astfel:

o Fiţi liniştiţi şi dormiţi în pace, nu sînteţi singuri, noi sîntem sarea acestui pămînt românesc pe care voi l-aţi iubit şi pentru care aţi murit.

o Fiţi liniştiţi şi dormiţi în pace, noi sîntem steluţe ce s-au aprins pe cerul vostru întunecat de gratii şi de moarte. Noi vom umple din nou toate izvoarele vieţii, căci noi sîntem viitorul.

o Fiţi liniştiţi şi dormiţi în pace, noi sîntem florile vii înflorite la căpătîiul vostru şi vom îmbălsăma cu parfum de bună mireasmă duhovnicească toate cărările vieţii, pe care voi le-aţi deschis, prin jertfă şi prin moarte.

o Fiţi liniştiţi şi dormiţi în pace, noi sîntem cei ce printr-o divină revelaţie am rostit teribilul vostru colind:

"Vom muri şi vom fi liberi!"

Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici din România vă mulţumeşte, copii! Unora ca voi li se potrivesc cuvintele poetului Nichifor Crainic, pe care le citez din memorie:

"Pictez icoane noi de sfinţi ce vor să fie,
Izbesc în stîncile fierbinţi şi-aştept o nouă apă vie".

FRANCMASONERIA

(urmare din pag. 9)

mai îndepărtat trecut, în timpul din faţă şi în cel mai îndepărtat viitor, este numai binele moral. Binele însă, îndeplinească-se în ascuns, pe nevăzute, aşa ca să nu ştie stânga ce face dreapta".

Dacă francmasoneria ar fi ceea ce rezultă din aceste două citate, ar însemna că ea este o societate filantropică, de o impunătoare înălţime morală, având numai neajunsul de care suferă orice morală care nu se altoieşte pe religiune, adică de a nu-şi putea ajunge şi împlini scopul urmărit, oricât ar fi el de sublim,... dar francmasoneria este *cu totul altceva* decât ceea ce vrea instrucţiunea masonică să ne înfăţişeze.

Mai întâi, pentru ce este secretă masoneria, pentru ce nu lucrează la lumina zilei, dacă n-are nimic de ascuns, dacă nu urmăreşte alt scop şi nu se serveşte de alte mijloace decât de cele mărturisite, care n-au pentru ce să fie tăinuite?

Apoi, neţinând seamă de deosebirile exterioare dintre oameni (graniţe, rasă, culoare, naţionalitate, clase şi stări), francmasoneria pretinde că lucrează pentru intronarea în lume a celor trei principii ale marii revoluţii franceze: libertate, egalitate şi fraternitate, şi că dă dovadă în activitatea ei de cea mai largă toleranţă,... dar iată, după propria lor mărturie, ce sunt libertatea, egalitatea şi fraternitatea din punct de vedere masonic:

"**Libertate**. Arma atotputernică, cu care noi am răsturnat lumea, înseamnă independenţă fără margini şi fără restricţii, sustragere de la orice autoritate; înseamnă libertatea spiritului, care nu poate fi stânjenită de nici o revelaţie; înseamnă independenţa voinţei, care **nu se supune nici unei puteri, care nu recunoaşte nici rege, nici Dumnezeu**... Cu ajutorul libertăţii, ca pârghie, şi al pasiunilor omeneşti, ca punct de sprijin, noi vom **răsturna pentru totdeauna pe regi şi pe preoţi, aceşti duşmani neînduplecaţi ai neamului omenesc, mai funeşti pentru omenire decât tigrii pentru celelalte animale**". Iată-i pe francmasoni proclamându-se, pe temeiul principiului de libertate, **anarhişti şi atei, duşmani neîmpăcaţi ai monarhiei şi ai religiei!** Iată-le toleranţa faţă de convingerile politice şi religioase ale celor ce nu fac parte din lojile lor!

"**Egalitate**. Instrumentul atotputernic cu care noi am transformat lumea înseamnă: **egalizarea proprietăţilor**, căci drepturile omului la pământul comun, ca şi cetăţean al unei singure şi aceleiaşi lumi, ca şi copil al unei singure şi aceleiaşi mame, sunt mai vechi şi mai sacre decât toate contractele şi decât tot dreptul nescris; prin urmare aceste drepturi trebuie restabilite, contractele trebuie rupte şi dreptul nescris trebuie desfiinţat". Iată **comunismul** (sub forma lui radicală: **bolşevismul**), justificat şi propovăduit în loji, ca principiu al egalităţii!

"**Fraternitate**. Făgăduinţa atotputernică, cu care noi am stabilit puterea noastră, înseamnă: frăţia în francmasonerie, pentru **a construi un stat în stat**, cu mijloace şi cu funcţiuni independente de stat şi necunoscute statului; frăţia în francmasonerie, pentru **a construi un stat deasupra statului**, cu o unitate în cosmopolitism, cu o universalitate care face ca francmasoneria să fie superioară statului şi ca să-l conducă; frăţia în francmasonerie, pentru **a constitui un stat împotriva statului**, atâta vreme cât vor mai exista armate permanente, care sunt instrumente de apărare, principii parazitare, piedică a oricărei înfrăţiri. Prin ajutorul fraternităţii, ca pârghie, şi prin urile omeneşti, ca punct de sprijin noi vom face să piară pentru totdeauna parazitismul şi represiunea armată, această ciumă nepotolită, această groază sălbatică a neamului omenesc". Iată proclamată ura împotriva armatei, ca susţinătoare a ordinii de stat, în numele fraternităţii (?) masonice!

Următorul jurământ rezumă şi accentuează cuprinsul libertăţii, egalităţii şi fraternităţii masonice: "Jur să nu am altă patrie decât patria universală... Jur să combat fără cruţare totdeauna şi pretutindeni: hotarele naţiunilor, hotarele moşiilor, ale caselor şi atelierelor, precum şi graniţele familiilor. Jur să pun la contribuţie întreaga mea credinţă pentru triumful nesfârşit al progresului şi al unităţii universale şi declar că profesez negaţiunea lui Dumnezeu şi a sufletului".

"Trecerea peste deosebirile interioare de credinţă religioasă şi confesiuni", trâmbiţată de masonerie ca un act de mare largheţă de suflet din parte-i, ca o binevoitoare îngăduinţă faţă de credinţa religioasă a celor ce bat la uşile lor, se schimbă, după depunerea jurământului de credinţă masonică, în ateism cras, în tăgăduirea existenţei lui Dumnezeu şi a sufletului. Însăşi formula: "**Marele Arhitect al Universului**", sub care pare a se adăposti în loji ideea de Dumnezeu, este o amăgire, o minciună sfruntată, pentru că iniţiaţilor la gradul 25 masonic li se spune răspicat: "**Marele Arhitect al Universului**, în onoarea căruia arde tămâia lojilor şi atelierelor, **nu este Dumnezeu, ci îngerul luminii, geniul muncii, spiritul focului**"! Dar, dacă nu există Dumnezeu şi suflet, nu există, după logica masonică, nici înger, nici geniu, nici spirit, ci aceste expresii sunt vorbe goale, cărora nu le corespunde nimic real.

După alţii, "**Marele Arhitect al Universului**" este însăşi **francmasoneria**, care se intitulează cu emfază şi "**Marea Asociaţie de Distrugere Universală**". După această interpretare, literele D.G.A.D.U., care reprezintă pentru profani iniţialele cuvintelor franţuzeşti: "Du Grand Architect de l'Univers", sunt pentru francmasoni iniţialele francmasoneriei: "De la Grande Association Destructive Universelle"...

În fine, după concepţia materialistă despre lume a masonismului, Dumnezeul masonilor este "**Natura**" sau, mai exact, "**Omul**", căci iată mărturisirea ce o face un mare mason evreu: "Cred în eterna **Materie-Mamă şi în Om, Fiul ei iubit... Care dinMaterie s-a zămislit şi din Pământul**, ce-l susţine şi-l nutreşte,s-a făcut..." (Adriano Lemni).

Pentru răspândirea ateismului în lume, francmasoneria duce o înverşunată luptă. "**Război lui Dumnezeu! Ură lui Dumnezeu!**" a strigat în plin congres internaţional un cunoscut mason, iar un alt mason a zis: "**Infamul este Dumnezeu. Trebuie să zdrobim Infamul** (belgianul Lafargue şi francezul De Lanessan).

Cum masoneria este organizată de evrei, războiul dus de ea este îndreptat cu îndârjire specială împotriva Creştinismului. "**Dogmă jidovească şi spirit jidovesc, teorie şi realizare, totul este îndreptat împotriva Bisericii creştine şi împotriva Capului ei nevăzut, Iisus Hristos**", este strigătul de alarmă al unui eminent scriitor creştin (Em. Barbier).

"**Evangheliile trebuiesc arse** — scrie rabinul Tarphon — **fiindcă păgânismul este mai puţin periculos pentru credinţa evreiască decât Creştinismul**".

"**Război de moarte Creştinismului!**", răcneşte Fr. Viviani. "**Trebuie să extirpăm lepra devorantă a Creştinismului**", ţipă Gambetta. "**Va veni vremea — cobeşte un înverşunat mason — când crucile şi icoanele vor fi aruncate în foc, potirele şi vasele sfinte schimbate în unelte folositoare, bisericile prefăcute în săli de concert, de teatru sau de adunări şi, când n-ar putea sluji unui asemenea scop, în hambare de grâne şi în grajduri de cai. Să nădăjduim că va veni o zi când mulţimea luminată se va minuna cum de nu s-a săvârşit încă de mult o asemenea prefacere. Se va face atunci tabula rasa din tovarăşii popimii**". Cobirea s-a împlinit întocmai cu bolşevismul rusesc şi cu revoluţia spaniolă, şi unul şi alta roade înveninate ale francmasoneriei...

*(A se vedea şi Toma Petrescu, **Conspiraţia lojilor. Francmasonerie şi Creştinism, ed. III, Bucureşti, 1941**).*

ÎNTREBĂRI CE ÎȘI AȘTEAPTĂ RĂSPUNSUL

Demostene ANDRONESCU

Cineva, nu-mi amintesc cine, spunea, referindu-se la francmasonerie, că, despre această voit misterioasă organizație, cu cît citești și te documentezi mai mult, cu atît afli mai puțin. Cu cît încerci să-i înțelegi mai bine "secretele", cu atît misterul care o învăluie devine mai de nepătruns.

Cam același lucru se întîmplă și cu revoluția română. Cu cît se vorbește mai mult despre ea, cu atît adevărul în legătură cu ceea ce s-a întîmplat atunci este mai bine ascuns. Și acest lucru se pare că îl știu foarte bine și cei care au tot interesul ca acest adevăr să nu fie scos la iveală, de vreme ce, de trei ani încheiați, despre revoluția română se tot discută fără ca, de fapt, să nu se spună nimic.

S-au organizat și se organizează în continuare, pe această temă, dezbateri în presă și mai ales la televiziune, s-au format comisii de anchetă, s-au întocmit rapoarte etc., dar de fiecare dată după o asemenea dezbatere sau după prezentarea unui asemenea raport, confuzia generală a sporit în loc să se risipească.

Același rezultat l-a avut și ultima dezbatere de acest fel programată ad-hoc de televiziunea română în cea mai lungă noapte a anului care a trecut, dezbatere promițător intitulată "22 decembrie 1989 — întrebări pentru adevăr".Realizată de domnul Mihai Tatulici, "nebunul" de serviciu al Puterii la Televiziune, mare maestru în bălmăjeli și mistificări de tot felul, această așa-zisă dezbatere a reunit în studioul televiziunii o serie de personaje, importante sau mai puțin importante, implicate în evenimentele din decembrie 1989, de la temerarul și durul Dan Iosif care, dacă s-ar fi mers pînă la capăt ar fi devenit un fel de Saint-Just al revoluției române, dar care, pentru că revoluția a eșuat, a eșuat și el lamentabil în tabăra Restaurației, și pînă la generalul în retragere Nicolae Militaru ori profesorul Dumitru Mazilu.

Desigur, printre persoanele invitate erau cîteva care ar fi putut să spună lucruri interesante dacă ar fi fost lăsate să spună (domnul Dumitru Mazilu de exemplu) ori să răspundă la întrebări și mai interesante, dacă ar fi fost cine să le pună asemenea întrebări. Cum însă nu acest lucru s-a urmărit, ci cu totul altceva, domnul Tatulici a lăsat, deliberat, ca dezbaterea să degenereze în hărmălaie, pasînd, abil, rolul de moderator domnului Dumitru Dincă.

În general, cînd se discută despre revoluția română, se discută cu precădere despre ceea ce s-a întîmplat pînă în ziua de 22 decembrie, ora 12 aproximativ, adică pînă în momentul cînd de pe clădirea fostului Comitet Central și-a luat zborul elicopterul care avea să-i ducă pe cei doi Ceaușești la pieire. Or, de bine, de rău, ceea ce s-a întîmplat pînă în acel moment se știe. Se știe ce a fost la Timișoara, se știe ce a fost la București pe 21 și în noaptea de 21 spre 22, se știe ce a fost pe 22 dimineața. Ceea ce nu se știe însă, sau se știe foarte puțin și confuz, este ceea ce s-a întîmplat în cele cîteva ore care s-au scurs de la fuga precipitată a lui Ceaușescu pînă la intrarea în scenă a echipei programate să ia puterea, după cum nu se știe decît foarte puțin despre cele întîmplate din momentul luării puterii de către "emanați" și pînă la consolidarea acesteia. Or, ca să se afle cîte ceva din aceste necunoscute nu ar fi trebuit să lipsească de la dezbatere cîteva persoane care au fost factori de decizie și au acționat direct în această perioadă. Nu ar fi trebuit să lipsească, de exemplu, generalii Gușe și Iulian Vlad, care au jucat un rol deosebit de important în cele cîteva ore de vid de putere. Nu ar fi trebuit să lipsească, apoi, generalul Victor Stănculescu și, bineînțeles, nu ar fi trebuit să lipsească cel care a devenit numărul unu, l-am numit pe d-l Ion Iliescu. Apoi, pentru ca o asemenea dezbatere să fi fost productivă, ar fi trebuit ca realizatorul ei, recte domnul Mihai Tatulici, să fi pregătit un set de întrebări precise pe care să le pună participanților, ca de exemplu: cine și de ce a hotărît ca soții Ceaușescu să fie lichidați atît de precipitat? Care au fost rațiunile luării unei asemenea hotărîri? Cînd și în ce condiții a fost ea luată? Elucidarea acestei probleme este cu atît mai imperioasă, cu cît, se pare că, majoritatea membrilor Consiliului F.S.N., deja constituit, care ar fi trebuit consultați în luarea unei decizii atît de importante, nu au știut nimic. Domnul Dumitru Mazilu, de exemplu, care era în miezul lucrurilor, pretinde că nici chiar dînsul nu a fost consultat în luarea acestei decizii. Întrebat, la cîteva zile după ce și-a dat demisia din Consiliul F.S.N. în seara zilei de 12 ianuarie 1990, ce știe despre această hotărîre și de către cine a fost luată, a răspuns textual: "Aveți cuvîntul meu de onoare că nu am știut nimic. Am aflat și eu, ca și dumneavoastră, și ca și toți ceilalți cetățeni, din comunicatul oficial care s-a difuzat după consumarea faptelor, în seara zilei de 25 decembrie". Or, dacă un personaj ca Dumitru Mazilu care era deja numărul doi în ierarhia Puterii de-abia instalate, nu a știut nimic despre procesul și execuția celor doi soți Ceaușescu pînă cînd acestea nu au fost făcute publice, înseamnă că în cadrul Consiliului F.S.N. acționa deja, de la început, o ocultă care lua deja decizii discreționare sau care asculta și executa ordinele cuiva.

De asemenea, domnului general Militaru care, începînd din data de 24 decembrie a îndeplinit funcția de ministru al Apărării Naționale, i s-ar fi putut pune întrebări în legătură cu ceea ce s-a întîmplat în acele zile la granițele României. În orice țară din lume, cînd se produc evenimente de gravitatea celor care aveau loc atunci la noi, prima măsură care se ia este închiderea granițelor. La noi s-a procedat tocmai pe dos. Una din primele măsuri luate de noua putere a fost deschiderea frontierelor. Și, după unele informații, ele au rămas așa, vraiște, timp de 40 de zile. De ce? Cine avea atunci interesul ca în România să poată intra și ieși oricine, oricînd și oricum? Nu cumva această măsură are o legătură directă cu mult controversata și "misterioasa" acțiune a "teroriștilor"?

Și încă o întrebare care ar fi trebuit pusă participanților la așa-zisa dezbatere: De ce, în acele momente cînd se ucideau oameni pe stradă și se trăgea în armată, a fost abrogată pedeapsa cu moartea? Întrebăm de ce, pentru că cine a semnat decretul respectiv știm. Pe cine trebuia să pună la adăpost o asemenea măsură, pentru că nu putem crede ca ea să fi fost luată din considerente umanitare?

Și, în sfîrșit, încă o întrebare: Ce legătură este între vizita intempestivă a ministrului de externe sovietic, Eduard Șevardnadze la București a doua zi după semnarea, în seara zilei de 12 ianuarie 1990, sub presiunea maselor, a decretelor privind scoaterea în afara legii a partidului comunist și organizarea unui referendum național pentru reintroducerea pedepsei capitale? Nu cumva șeful diplomației sovietice a venit așa cum venea cu decenii în urmă predecesorul său, Andrei Vîșinski, să bată cu pumnul în masă și să cheme la ordine pe cei care au lăsat să le scape situația din mînă? Să nu uităm că la acea dată, Gorbaciov mai spera încă să salveze comunismul și să păstreze intact imperiul sovietic și controlul asupra sateliților săi.

Desigur, unii dintre cei cărora li s-ar fi pus astfel de întrebări s-ar fi eschivat să răspundă sau ar fi dat răspunsuri bălmăjite. Important ar fi fost însă ca ele să se fi pus, căci, odată și odată cei în cauză vor trebui să răspundă la aceste întrebări. Poate nu la o asemenea dezbatere, ci în sala de ședințe a unui tribunal.

BUCURII DE DEPARTE

Frumoasa tradiție a Festivalului Folcloric Bănățean, urmată și în toamna anului trecut la Centrul Cultural Românesc «Banatul» din Kitchener (Ontario, Canada), a fost, la cea de-a 24-a ediție, o reușită deosebită, atît prin participarea numeroasă, cît și prin calitatea și varietatea manifestărilor artistice. Folclorul românesc (mai ales muzical și coregrafic) și-a găsit străluciți interpreți la mii de kilometri depărtare de Țară,în tinere și tineri din Kitchener, New-York, Chicago și Detroit (dintre care mulți, deși crescuți în duh românesc, n-au apucat încă să calce pămîntul României). Ba chiar orașul-gazdă a prezentat și o echipă de "pitici" (2-4 ani), care a înduioșat întreaga asistență.

Festivalul s-a bucurat și de prezența a doi mari interpreți din Țară: maestrul taragotist Dumitru Fărcaș și înzestratul său ucenic, Aurel Tamaș.

Totul a luat proporțiile unei mari sărbători românești, căreia nu i-au lipsit nici laturile mai mondene. Merită astfel menționat, avînd în vedere frumusețea cîștigătoarei (fotografie în «Rădăcini», Nr. 106), "Concursul pentru Regina Frumuseții". ***Miss Banatul*** *pe anul 1992-1993 a fost aleasă domnișoara Mary Gorenc din Kitchener.*

o

Reamintim că la Kitchener comunitatea românească are și o vie dimensiune duhovnicească: inima acesteia este parohia ortodoxă "Sf. Ioan Botezătorul" (care a împlinit vara trecută 25 de ani de la întemeiere), păstorită de osîrduitorul preot și publicist Dumitru Ichim (desăvîrșit slujitor al Ortodoxiei, editor al foii lunare «Rădăcini» și colaborator de largă respirație culturală al revistei «Cuvîntul Românesc» din Hamilton). Ținem să îi mulțumim între altele pentru calda prezentare făcută «Punctelor cardinale» (într-un număr recent al «Cuvîntului Românesc») și mai ales pentru inspirata tîlcuire a titlului publicației noastre (pe care noi înșine nu ne-am învrednicit să-l tălmăcim atît de frumos). Ne îngăduim să reproducem aici cîteva fragmente:

"Titlul acestei publicații este un manifest, o luare de poziție, o sintetizare a orizonturilor. Nichifor Crainic a vrut să aducă lumină într-o lume în care se încîlceau binele cu răul, frumosul cu urîtul. Și și-a intitulat eseurile ***Puncte cardinale în haos****. O parte din scrierile lui Nae Ionescu au fost grupate sub numele de* ***Roza vînturilor****. Dar roza vînturilor nu face altceva decît să indice... punctele cardinale.*

Pe plan geografic ne orientăm după soare. Acestui pămînt răsărit îi corespunde, ca plinire, căutarea metafizică, tot orientatoare, a ***Răsăritului de sus****, a* ***Soarelui Dreptății*** *(...).*

Punctele cardinale *din Sibiu pe aceasta vor să pună accentul: pe demnitatea omului ca fiu al lui Dumnezeu. Ca fiu al lui Dumnezeu,* ***omul sfințește locul*** *(...).*

Omul este neamul, universul prin omenie. Prin legătura lui cu Dumnezeu, harul se revarsă prin el asupra ***locului*** *(...).*

Omul sfințește locul *într-un mod conștient de identitatea lui creștină ca fiu al lui Dumnezeu.* ***Punctele cardinale*** *ale lui sînt ecuații ale celor trei cuvinte..."*
(«Cuvîntul Românesc», Anul 18, Nr. 200 — felicitări grupului de realizatori, în frunte cu d-l George Bălașu și cu d-na Mihaela Moisin! — din decembrie 1992,p.12).

R.C.

CEVA DESPRE MIŞCAREA PANEUROPEANĂ

Gabriel Constantinescu

Unificarea Europei, înfăptuirea unei Europe lipsite de frontiere, dar mai ales de vămi şi vameşi, o Europă în care să circule o singură monedă, scutindu-i pe cetăţeni să mai urmărească fluctuaţiile valutare, o Europă în care într-o zi, nu prea îndepărtată, se va vorbi o singură limbă, corespondentul lingvistic al ECU-lui (European Currency Unit), constituie o problemă care preocupă şi frămîntă lumea occidentală. Atît pe cetăţeanul de rînd cît şi guvernele. Că lucrurile stau aşa ne-a dovedit-o cu prisosinţă rezultatul referendumului de anul trecut din Danemarca, la care majoritatea locuitorilor acestei mici ţări nordice s-au pronunţat împotriva Tratatului de la Maastricht, tratat cu valoare de constituţie pentru Europa unificată.

Nici populaţia Franţei nu a aderat cu un entuziasm debordant la ideea unificării Europei. Fracţiunea de procent care a înclinat balanţa în favoarea acceptării Tratatului de la Maastricht este semnificativă numai din punct de vedere aritmetic. Dacă însă se ţine seama de faptul că în practică acceptarea, precum şi modificarea constituţiilor, nu se face cu majoritate simplă, ci cu pronunţarea a cel puţin două treimi din voturile care decid acceptarea sau modificarea, rezultatul referendumului din Franţa este departe de a constitui un succes pentru adepţii unificării Europei în spiritul Tratatului de la Maastricht.

În acelaşi cadru de rezerve faţă de o "**Europă a negustorilor apatrizi**" se înscrie şi refuzul exprimat la 6 decembrie anul trecut atît de populaţia Elveţiei, cît şi de cantoane, ca ţara lor să adere la "**Spaţiul economic european**".

Tratatul asupra "**Spaţiului economic european**" a fost semnat la 2 mai 1992 între cele douăsprezece ţări din "**Comunitatea economică europeană**" şi cele şapte ţări ale "**Asociaţiei europene a liberului schimb**", din care fac parte Elveţia, Austria, Lichtenstein, Suedia, Norvegia, Finlanda şi Islanda, tratatul urmînd să intre în vigoare anul acesta la 1 ianuarie. Acest tratat se găseşte, dacă se vor respecta normele de procedură, în aceeaşi situaţie cu tratatul de la Maastricht, adică, nefiind ratificat de toate statele semnatare, el nu poate intra în vigoare. Şi ca o ironie a istoriei, de la 1 ianuarie, preşedinţia "**Asociaţiei europene a liberului schimb**" a fost preluată de Elveţia iar preşedinţia "**Comunităţii economice europene**" a revenit, pe baza principiului rotaţiei, Danemarcei. Două ţări care refuză proiectele instituţiilor pe care le prezidează!

*

Ideea unei Europe unite s-a născut la scurt timp după terminarea primului război mondial. Cifrele care exprimă dimensiunea cataclismului care a zguduit Europa timp de patru ani par rupte din paginile Apocalipsului. 10 milioane de soldaţi morţi recunoscuţi, 3 milioane de soldaţi presupuşi morţi, 13 milioane de civili morţi, 20 de milioane de răniţi, 3 milioane de prizonieri, 9 milioane de orfani de război, 5 milioane de văduve de război, 10 milioane de refugiaţi. Şi tragedia nu se opreşte la acest cutremurător bilanţ. În Rusia izbucneşte revoluţia care provoacă alte milioane de victime. Cîte, este greu de spus. Forţele oculte care au dezlănţuit-o au tot interesul să ascundă adevărul pentru a nu umbri imaginea ideologiei care a strămutat infernul de pe tărîmul de dincolo aici, pe pămînt.

Impresionat de proporţiile măcelului desfăşurat sub ochii săi, ca şi de consecinţele sale, tînărul istoric Richard Nicolas Graf Coudenhove-Kalergi (născut la 16 noiembrie 1894) surprinde, cu o putere de pătrundere neîntîlnită la nici una din personalităţile politice cu nume sonore care au încercat să oblojească şi să vindece rănile provocate de război, cauza de profunzime a tragediei europene, pe care o sintetizează în următoarele cuvinte: "Întreaga istorie politică a Europei este istoria luării în derîdere a idealurilor creştine. Europa nu a păşit pe urmele învăţăturii lăsate moştenire de Christos, ci pe urmele ostaşilor romani care l-au răstignit pe cruce. Europa a adoptat teoretic creştinismul, dar în fapt a rămas păgînă. Morala păgînă s-a asociat cu credinţa creştină".

Pentru a da viaţă consideraţiilor sale teoretice, în anul 1923, Richard Coudenhove-Kalergi întemeiază "**Mişcarea Paneuropeană**", care îşi propune ca obiective principale imediate prevenirea izbucnirii unui al doilea război mondial şi apărarea Europei de comunism. Ambele obiective corespundeau unor realităţi atît de evidente, încît este surprinzător că oamenii politici din perioada interbelică nu le-au sesizat. Sau poate — şi ipoteza nu este exclusă — tocmai aceasta s-a urmărit: omenirea să fie scăldată într-o baie de sînge, iar comunismului să i se ofere posibilitatea să cucerească lumea.

În vederile "**Mişcării Paneuropene**" evitarea celor două primejdii menţionate mai sus era posibilă printr-o federalizare a statelor europene, liantul fiind oferit de concepţia despre lume şi viaţă creştină în forma sa integrală, atît ca religie, cît şi ca sistem moral. Evenimentele au devansat însă ideile şi firava activitate desfăşurată pe plan politic de "**Mişcarea Paneuropeană**". Cel de al doilea război mondial a izbucnit, devastînd de data aceasta nu numai Europa, ci întreaga planetă, iar comunismul s-a revărsat dincolo de hotarele Uniunii Sovietice, ameninţînd să pună stăpînire pe întreaga lume.

Sfîrşitul celui de al doilea război mondial a consfinţit un mare învingător, comunismul şi oculta care i-a călăuzit tot timpul paşii, şi un mare învins, libertatea popoarelor şi ideea de ordine morală care trebuie să guverneze lumea. O jumătate de veac Europa s-a zvîrcolit în mlaştina minciunilor şi amăgirilor în care au azvîrlit-o înţelegerea tainică dintre Washington — purtătorul de cuvînt al Marii Finanţe Mondiale şi Kremlin — centrul de iradiere al expansiunii comuniste. În acest întunecat răstimp au apărut şi cîteva timide raze de lumină, care aminteau popoarelor europene că în lume, pe lîngă dolari şi seceră şi ciocan, există şi crucea lui Christos. Din rîndul lor menţionăm "**Mişcarea Paneuropeană**", a cărei declaraţie din 1976 intitulată **Cele «Patru Puncte» ale Uniunii Paneuropene**, pe care le reproducem mai jos, corespunde unei viziuni creştine de federalizare a Europei: **o Europă a patriilor**.

Nu ştim ce poziţie vor adopta **paneuropenii** astăzi în faţa formulei de unificare a Europei, elaborată pe baza sugestiilor primite de dincolo de Oceanul Atlantic. Ne-ar bucura o atitudine consecventă cu principiile enunţate în citata declaraţie, dar...

CELE "PATRU PUNCTE" ALE UNIUNII PANEUROPENE

1. Noi vrem o Europă Mare. Pentru noi Comunitatea Europeană este numai punctul de plecare pentru Întreaga Europă. Noi nu sîntem o societate închisă. Comunitatea Europeană, aşa cum există ea în momentul de faţă, trebuie să-şi deschidă porţile pentru toate popoarele Europei. Ea trebuie ca, deîndată ce hotăreşte să le accepte, să le acorde aceleaşi drepturi ca drepturile de care se bucură întemeietorii Comunităţii. Aceasta înseamnă că pentru noi linia artificială care a fost trasată la Ialta în Februarie 1945 de către neeuropeni nu este graniţa Europei.

Pentru noi, oamenii de dincolo de gardurile de sîrmă ghimpată şi de cîmpurile de mine sînt la fel de europeni ca şi noi. De aceea este datoria noastră să acţionăm cu toate mijloacele pentru dreptul de autodeterminare. Decolonizarea nu trebuie să se limiteze numai la Asia şi Africa. Şi Europa are dreptul să fie decolonizată.

2. Noi vrem Europa ca un continent al libertăţii. Libertate nu înseamnă numai drepturi şi libertăţi ale persoanei. La construirea Europei de mîine, libertatea înseamnă şi întărirea comunităţilor naturale care sînt cea mai bună protecţie a individului în societate. În politică, la fel ca în economie, vrem să se realizeze principiul conform căruia nivelele superioare de organizare nu trebuie să preia sarcinile care pot fi rezolvate mulţumitor la un nivel inferior.

Ca urmare Europa trebuie clădită de jos în sus, iar nu invers, aşa cum vor birocraţii şi tehnocraţii.

Drepturile aparţin mai întîi individului, apoi familiei, apoi comunei, apoi regiunii, apoi grupului etnic, apoi provinciilor, apoi popoarelor şi statelor şi numai în ultimă instanţă Europei.

3. Noi vrem o Europă socială. Dar pentru noi politica socială nu este tehnica de a cumpăra populaţia cu proprii ei bani, ci extinderea conştientă a cadrului libertăţii prin dreptate socială. Socialismul înseamnă sclavie şi ca urmare este contrariul unei adevărate politici sociale.

Politica socială trebuie să se bazeze pe economia socială de piaţă — ea tinde să extindă proprietatea în toate direcţiile şi să creeze întreprinderi independente, aparţinînd clasei de mijloc.

4. Noi militam pentru o Europă creştină. Creştinismul este sufletul Europei. Cultura şi civilizaţia noastră, unice prin conţinutul lor, nu ar fi putut lua niciodată naştere fără valorile fundamentale ale Creştinismului.

Dacă vreodată, pe continentul nostru, va dispare Creştinismul, Europa va muri. Căci nu Crucea are nevoie de Europa, ci Europa are nevoie de Cruce.

De aceea, dacă nu vrem ca întregul continent să cadă în barbarie, ordinea noastră de drept trebuie să se fundamenteze pe valorile creştine. Apărarea celor mai fragile mlădiţe ale societăţii noastre, anume protejarea copiilor lepădaţi prin avort, adică prin omucidere premeditată, este una din pietrele de încercare ale unui stat de drept.

EŞICHIER EUROPEAN

MARCEL PETRIŞOR

Începutul acestei ierni a fost destul de "fierbinte" pentru Europa. O Europă căreia unii îi spun "a noastră" (fără să fie limpede cine sînt **adevăraţii posesori**, care este esenţa acestui anonim "noi"), iar alţii o vor a "naţiunilor" (fără să existe însă un consens în privinţa circumscrierii şi definirii corecte a acestora).Ce ni se oferă mai exact? S-ar părea că două "blocuri" de perspectivă mai apropiată: unul constituit de cuplul Germania-Franţa (cu acoliţii lor mai mărunţi), iar altul, încă insuficient conturat, constituit în jurul Vienei (cu sateliţii ei central şi est-europeni:Ungaria,Slovacia,Polonia, Ucraina, poate Bielorusia, dar şi România).

Ce se vrea de fapt? S-ar părea că o Europă unită în etape, în vederea unei mai mari stabilităţi politico-economice, mai ales după evidenta scădere a influenţei americane în acest spaţiu geo-politic (aceasta ar fi, pare-se, chiar opţiunea partidului ieşit victorios în recentele alegeri din Statele Unite).

Problematica alambicată a naţiunilor europene ieşite acum de sub "umbrela" protectoare a Unchiului Sam se dovedeşte însă foarte greu de rezolvat. Principala chestiune în discuţie este cea a pivotului axial. Unire **în jurul cui**? În jurul axului germano-francez sau unui ipotetic ax germano-rus (girat de capitalul financiar şi tehnico-ştiinţific german, pe de o parte, iar pe de altă parte de uriaşul rezervor de materii prime şi chiar de "mînă de lucru" din spaţiul euro-slav)?

În acest context, toate ţările mici ale Europei centrale şi de est (invitaţia de a participa la Mittel-Europa o are şi România) ar fi interesate de obţinerea unui statut preliminar de **asociate**, ca "state mijlocii", la viitoarea uniune europeană. Integrarea acestora, fie şi doar treptată, în marea comunitate continentală, cu garanţiile respective, ar fi un factor catalizator al dezvoltării lor ulterioare, de natură a le da un plus de aplomb în participarea creatoare la viaţa internaţională.

"Surorile" mai mari cer însă la rîndul lor măcar minime garanţii preliminare. Invitaţiile există, dar şi opţiunile naţiunilor doritoare de integrare trebuie să rezulte sincere şi clare. Deocamdată, în această fază a tatonărilor, punctul de vedere al acestora din urmă, aşa cum s-a conturat în urma recentei întîlniri de la Szeghedin (22 noiembrie 1992), se arată favorabil unui pro-europenism comunitar, subliniindu-se însă necesitatea unei prealabile recunoaşteri oficiale a "europenismului" ţărilor din fostul lagăr socialist. O marginalizare a lor pe termen lung n-ar fi decît în detrimentul macro-organismului european.

Sigur că opţiunea pe care o va face fiecare va fi o funcţie de alte funcţii subiacente. Cert este că a venit vremea unor mutări-cheie, pentru care vom avea nevoie de o mare abilitate diplomatică, dar — între noi fie vorba — şi de o efectivă "europenizare" de fond, fireşte în limitele şi cu respectul intereselor noastre majore. Cum nu ne putem nici "izola", dar nici "vinde" (principial vorbind), este nevoie de o îndelungă cumpănire pentru aflarea unei optime "căi de mijloc". Va fi în stare să o găsească actuala Putere comunistă? Rămîne de văzut. Nu ştim dacă evenimentele externe ne prind într-o situaţie prea fericită... S-ar putea însă — vorba aceea — să nu aducă anul ce aduce ceasul!...

Marginalii

Editura «Humanitas» ne-a rezervat, la sfîrşitul anului trecut şi începutul noului an, un adevărat răsfăţ editorial (poate singura formă de "răsfăţ" public din actuala lume românească). **Jurnal cu Petre Ţuţea** (pe care l-am semnalat deja) a inaugurat o serie întreagă de apariţii remarcabile, purtînd semnătura unor iluştri reprezentanţi ai adevăratului spirit european. După ce a intoxicat "lumea bună" românească printr-o seamă de cărţi de o "subţirime" perversă, silindu-se să promoveze un fals europeism de extracţie iudeo-masonică, d-l Liiceanu pare a-şi îngădui acum o perioadă mai fastă, cathartică într-un fel, pe care am dori-o şi cît mai obşteşte procopsitoare...

Revenim cu plăcere la cartea d-lui Radu Preda, singura apariţie editorială de pînă acum care ni-l redă pe Petre Ţuţea cu tot farmecul şi în toată "excelenţa" personalităţii sale "socratico-paulinice". Pe de altă parte, ni se pare că asistăm la un prim pas semnificativ de la adoraţia necondiţionată şi imitativă a lui Petre Ţuţea la asumarea lui lucidă şi creatoare (sau, dacă vreţi: de la colportarea naiv-extatică sau comercial-ditirambică a **mitului Ţuţea** la valorificarea "exemplară" a **fenomenului Ţuţea**).

D-l Radu Preda este prea tînăr pentru a fi vorba, în cazul său, de o "despărţire de Ţuţea". Motivaţia adîncă a cărţii este tocmai buna în-vecinare în sens spiritual, surprinderea pe viu a relaţiei esenţiale duhovnic-ucenic.

Dar — dincolo de conţinutul ei — cartea poartă şi spre o altă semnificaţie. De cînd nu s-a mai întîmplat în lumea românească un debut editorial la 20 de ani, cu o carte serioasă şi la o editură de asemenea prestigiu? Ne place să vedem aici o primă expresie a unei primeniri culturale româneşti ce urmează să cadă în lotul generaţiei tinere. Cazul d-lui Preda poate fi privit şi în lumina acestei semnificaţii care îl transcende. Nu ştim dacă **Jurnal cu Petre Ţuţea** reprezintă în sine "un miracol" (cum s-a exprimat noicist editorul), dar ar putea fi **semn** al unui miracol ce va să vie...

Alături de întîlnirea mediată cu Petre Ţuţea, iubitorii de filosofie sînt invitaţi şi la o întîlnire mai severă — cea cu Descartes, părintele raţionalismului modern. "Mediatorul" este de această dată el însuşi o personalitate aproape mitizată: Constantin Noica. **Două tratate filosofice carteziene** (**Regulae ad directionem ingenii** şi **Meditationes de prima philosophia**) reapar în vechea traducere a lui C. Noica, precedate de concentrata monografie a aceluiaşi, **Viaţa şi opera lui René Descartes**, scriere de tinereţe (1937), dar încă nedepăşită în bibliografia filosofică românească.

Mircea Eliade (alt reprezentant ilustru al generaţiei interbelice şi al şcolii lui Nae Ionescu) este în sfîrşit prezent în librăriile noastre — după atîtea titluri de planul doi — cu una dintre cărţile sale fundamentale: **Traité d'histoire des religions**, în traducerea românească semnată Mariana Noica (a fost păstrată şi prefaţa lui Georges Dumézil din 1948, în traducerea vechiului campion al ateismului marxist, O. Cheţan!). **Tratatul...** se acordă de minune cu sinteza tîrzie, în patru volume (dintre care trei au apărut şi în limba română), **Istoria credinţelor şi ideilor religioase**. Materia tratată acolo oarecum cronologic, este abordată aici din perspectivă morfologică (reamintim că titlul cărţii, destul de neadecvat, a fost dat — din raţiuni comerciale — de către editorul Payot; M. Eliade se gîndise la **Prolégomènes a l'histoire des religions** sau chiar la **Morphologie du sacré**).

În fine, unul dintre marii gînditori creştini ai acestui veac, filosoful rus Nikolai Berdiaev (1874-1948), este editat în româneşte tot la «Humanitas», mai recent cu una dintre cărţile lui de tinereţe: **Sensul creaţiei. Încercare de îndreptăţire a omului** (ultima sa lucrare tipărită în Rusia — Moscova, 1916 — înaintea îndelungatului exil în Occident), ediţie asupra căreia, din anumite motive, vom reveni într-un număr viitor, în legătură şi cu alte volume apărute la aceeaşi editură.

o

Un alt reprezentant de seamă al gîndirii creştine ruse, Vladimir Lossky (1903-1958), este autorul celebrului **Essai sur la Thèologie mistique de l'Eglise d'Orient** (1944), tradus în limba română de Pr. dr. Vasile Răducă şi apărut în condiţii foarte bune (sub titlul **Teologia mistică a Bisericii de Răsărit**) la Editura «Anastasia» din Bucureşti (cea care ne-a oferit, în vară, şi volumul lui Petre Ţuţea, **Între Dumnezeu şi neamul meu**). Textul este însoţit de o "Scurtă prefaţă" a Părintelui Stăniloaie, de un substanţial "Studiu introductiv" şi de o "Scurtă notă bio-bibliografică", ambele semnate de către traducător. Singurul aspect negativ al ediţiei (dincolo de cele cîteva tolerabile scăpări de culegere şi corectură) ţine de ultima filă, pe care apare "Cuprinsul". Nu înţelegem de ce nu s-au reprodus şi titlurile capitolelor, spre mai lesnicioasa orientare a cititorilor! Credem că simpla înşiruire a acestor titluri este deopotrivă cea mai limpede "recomandare" şi cel mai eficient "stimul" pentru lectura acestei cărţi esenţiale: "Teologia şi mistica în tradiţia Bisericii de Răsărit", "Întunericul dumnezeiesc", "Dumnezeu-Treimea", "Energiile necreate", "Fiinţa creată", "Chip şi asemănare", "Iconomia Sfîntului Duh", "Cele două aspecte ale Bisericii", "Calea unirii", "Lumina dumnezeiască", "Ospăţul Împărăţiei" (concluzie).

Să sperăm că în curînd vom avea în româneşte şi cealaltă carte de mare faimă, **Der Sinn der Ikonen** (**Sensul icoanei**), scrisă de Vl. Lossky în colaborare cu Leonid Uspensky şi apărută la Berna în 1952, text fundamental pentru înţelegerea spiritualităţii şi artei bizantine.

o

Revista «Decembrie» (a unui grup de elevi de la Liceul de Informatică din Bucureşti) merge înainte, cu virtuţi ce precumpănesc asupra celor cîteva scăderi (inerente vîrstei realizatorilor, dintre care nici unul nu are mai mult de 18 ani). Neliniştile şi aspiraţiile esenţiale ale generaţiei tinere (în ceea ce pare să aibă ea mai reprezentativ) transpar de pe fiecare pagină, devenită astfel echivalentul unui suflet deschis cu candoare dinaintea maculatei noastre "maturităţi".

"Vioara întîi" a Numărului 5 este fără îndoială d-ra Ileana Netoiu, care reuneşte în mod promiţător o gîndire limpede, o informaţie culturală onorabilă şi o bună stăpînire a stilului publicistic. În articolul **Despre cîţiva europeni** asistăm la o caldă apologie a generaţiei interbelice (în speţă şcoala lui Nae Ionescu) faţă de atacurile concertate ale unor Norman Manea, Ion Negoiţescu şi mai ales Virgil Nemoianu (caracterizaţi astfel: "Domnii aceştia sînt rătăciţi de Neamul Românesc şi de Dumnezeu. Spiritualitatea românească le este cu totul străină în esenţa ei" — p.2). Mişcătoare este şi evocarea lui Valeriu Gafencu, "un sfînt al subteranelor comuniste" (mort la Tîrgu-Ocna în 1952), purtînd aceeaşi semnătură (p. 4-5).

Interesante sînt şi impresiile primite de cîţiva tineri în urma unui recent contact cu Occidentul, pe care ei îl judecă mai ales prin prismă moral-spirituală (a se vedea articolele semnate de Dan Suciu, Ion Cosmovici şi Marius Bârsan). În ce-l priveşte pe acesta din urmă — ce se profilează drept "liderul" grupului — ni se pare că impetuozităţile sale critice (cu accente pamfletare), deşi principial juste, nu sînt întotdeauna suficient motivate (p. 13). Dar poate că, într-un fel, Noica avea dreptate: la vîrsta adolescenţei nu strică să fii puţintel "huligan" în cultură...

Sînt prezenţi în cuprinsul revistei şi doi fruntaşi ai Mişcării pentru România: d-l Marian Munteanu (**Poezia detenţiei. Conceptul de poezie trăită**) şi d-l Victor Roncea (cu un "remember" intitulat **Prin suferinţă spre biruinţă**, referitor la violenţele anti-studenţeşti din 14-15 iunie 1990, pe care autorul le-a trăit pe propria-i piele).

Petre Ţuţea — model mărturisit al "Noii Generaţii" — este prezent cu un scurt fragment din **Reflecţii religioase asupra cunoaşterii** (ce între timp s-au editat de către alţii în volum, tot de mîntuială, aşa cum ne-am obişnuit).

Pe lîngă o seamă de versuri stîngace şi naive (Bogdan Chilim, Iulian Marin), sînt reproduse poezii inedite de Radu Gyr (dintre care mai ales **Sîngele temniţei** rămîne memorabilă).

Modeste, dar foarte vii, sînt scurtele articole semnate de d-ra Ileana Toma (**Trei ani furaţi şi Noi**). Pagina slabă a revistei rămîne ultima (**La noi la ore...**), pe care s-ar putea "să o guste" cei implicaţi direct, dar care pentru publicul mai larg rezultă nesărată şi inutil obraznică.

Cert este că ceva se mişcă în sînul "Noii Generaţii", chiar dacă nu neapărat în cadrele stricte de partid fixate de d-l Marian Munteanu. Să sperăm că germenii se vor înmulţi (se pare că şi la Liceul "Sf. Sava" se pregăteşte ceva...).

o

Se zvoneşte că în perioada următoare, la noua Editură «Consens» din Bucureşti, vor apărea o serie de cărţi cel puţin surprinzătoare. Se pare că seria va fi inaugurată de cartea plină de înţelegere pe care d-l Alexandru Bîrlădeanu s-a hotărît să i-o închine lui Iuliu Maniu (cu o prefaţă semnată de I.I. şi intitulată "Un martir pentru liniştea noastră"). D-l Rosen Moses se aude că va semna volumul **Octavian Goga sau despre mesianism**, precum şi scontata traducere a lui **Mein Kampf**. Dacă zvonurile se confirmă, pentru prima oară va apărea în România şi o carte a d-lui Horia Sima, **Victime ale istoriei** (I. **Ana Pauker aşa cum am cunoscut-o**). Dar cea aşteptată cu mai multă nerăbdare este cartea **"L-am înţeles şi l-am iertat". Convorbiri despre Petru Groza cu Maiestatea-Sa, Regele Mihai I al României** (convorbiri consemnate şi adnotate de d-l Mircea Ciobanu, în splendida prezentare grafică a d-lui Cazimir Ionescu şi cu un indice de nume întocmit de d-l Radu Cîmpeanu). În fine, un reprezentant al tinerei generaţii, d-l Gheorghe Funar, ar urma să dea publicităţii **Dosarul lui Mateiaş Rex** (într-o scontată ediţie bilingvă româno-magiară), deocamdată numai primul volum. Mai merită menţionat şi zvonul privitor la traducerea în europeana comună a cărţii clasice a lui Geo Bogza, **Oameni şi cărbuni în Valea Jiului**, realizată de d-l Petre Roman şi ilustrată de d-l Miron Cosma, se pare sub înaltul patronaj al Academiei de tranzit de la Cotroceni.

Toate aceste zvonuri ni se par mai puţin absurde după recenta apariţie (televizată) a cărţii d-lui Corneliu Coposu, **Tragedia lui Lucreţiu Pătrăşcanu**.

Răzvan CODRESCU

Bătălia de la Zama

Cornelius Cort (1567)

EVREII ÎN ROMÂNIA (7)

3. Diaspora

După înăbuşirea răscoalei de către Titus şi dărîmarea Ierusalimului (70 d. Chr.), încă un milion de evrei alungaţi, refugiaţi sau duşi în sclavie au mărit numărul conaţionalilor lor stabiliţi în afara hotarelor Palestinei. Istoricii au denumit acest impresionant exod al populaţiei evreieşti diaspora (gr. = dispersare, împrăştiere). De fapt însă diaspora iudaică a început cu şase secole mai înainte, odată cu exilul babilonian (586 î.d.Chr.) şi a continuat neîntrerupt de-a lungul întregii perioade cît Iudeea s-a găsit sub diferite stăpîniri străine. Aşa se face că de la distrugerea Ierusalimului în întregul bazin al Mării Mediterane, ca şi în Orientul Apropiat şi în Mesopotamia existau numeroase comunităţi iudaice. În lucrarea sa **"Legatio ad Caium"** în care descrie activitatea sa ca ambasador al comunităţii iudaice din Alexandria pe lîngă împăratul Caligula, filozoful evreu Philon afirmă: "Continentele sînt pline cu aşezări iudaice... de asemenea insulele şi întreaga Babilonie". Afirmaţia lui Philon este confirmată de Strabon care, cu cinci ani înainte de căderea Ierusalimului, relata cu un nedisimulat sentiment antiiudaic: "Evreii sînt răspîndiţi în aproape toate oraşele de pe suprafaţa pămîntului şi este cu neputinţă să găseşti un loc în lume unde, după ce s-au aşezat, să nu-şi fi impus autoritatea".

Cercetările istorice au stabilit că în jurul anului 70 d.Chr. în Seleucia pe Tigru, ca şi în toate oraşele importante din Parţia, locuiau mii de evrei. Numeroşi evrei erau stabiliţi în Arabia, de unde au pătruns în Etiopia. În Siria şi în Fenicia evreii se găseau în număr mare. Comunităţi iudaice puternice se găseau în Tarsos, Antiochia, Milet, Efes, Sardes, Smirna, Delos, Corint, Atena, Philippi, Patras şi Tesalonic. În Alexandria Egiptului, ca şi în oraşele din Cirenaica existau cartiere întregi locuite de evrei. În vest existau colonii evreieşti puternice în Cartagina, Siracuza, Puteoli, Capua, Pompei şi, în primul rînd, la Roma. Odată cu pătrunderea legiunilor romane în Galia şi în regiunea Rinului, pe aceste teritorii anexate Imperiului, s-au constituit nuclee ale unor viitoare comunităţi iudaice. Istoricii apreciază numărul evreilor din Imperiul Roman la peste şapte milioane. Această cifră reprezintă aproximativ şapte procente din întreaga populaţie a Imperiului, dublu faţă de procentul actual al evreilor în totalul populaţiei Statelor Unite ale Americii.

După dărîmarea Ierusalimului, cu mobilitatea şi puterea de adaptare care îi caracterizează, evreii au reuşit, încetul cu încetul, să readucă la normal viaţa economică şi spirituală în Palestina. Încă în timp ce Ierusalimul era asediat de legiunile romane, Jochanan ben Sakkai, unul din învăţaţii evrei de seamă, de teamă ca în cumplita vărsare de sînge să nu piară toţi cunoscătorii Legii şi ai Tradiţiei orale, s-a furişat din cetatea asediată şi a întemeiat la Jamnia, o localitate pe ţărmul Mării Mediterane, o Academie iudaică. După căderea Ierusalimului, Jochanan a organizat un nou **consiliu suprem** al poporului evreu, alcătuit de data aceasta din farisei şi rabini, adică din învăţaţi cunoscători ai Legii, nu ca în trecut din preoţi, politicieni şi bogaţi. Acest consiliu denumit **Beth Din**, deşi nu dispunea de putere politică, autoritatea sa în problemele religioase şi etice era recunoscută de marea majoritate a evreilor palestinieni. Patriarhul, pe care consiliul îl alegea din rîndul membrilor săi, desemna conducătorii comunităţilor şi avea dreptul de a-i excomunica pe cei care încălcau ordinea comunitară. Severa disciplină pe care patriarhul Gamaliei II (în jurul anului 100 d.Chr.) a impus-o, a avut darul să instituie un climat de perfectă unitate, mai întîi în sînul consiliului, apoi în comunitatea din Jamnia şi, în cele din urmă, în rîndul tuturor evreilor din Palestina.

În această perioadă de frămîntări şi de refacere a echilibrului spiritual, figurile centrale ale vieţii religioase iudaice sînt **"tannaim-ii"** — interpreţii şi păstrătorii Legii transmise oral (Halacha). Din rîndul lor, o importanţă deosebită o are Rabbi Akiba ben Joseph. Lui i se datorează o sistematică expunere a principiilor teologiei şi eticii iudaice, principii care vor fi reluate ulterior de autorii Talmudului. Dar tot atît de importantă este şi participarea sa directă la evenimentele care au loc în viaţa poporului evreu la sfîrşitul primului veac al erei creştine şi la începutul celui de al doilea.

În ciuda înfrîngerilor politice şi a pierderii de vieţi omeneşti pe care evreii le-au suferit, puternica lor credinţă în destinul mesianic ce le-a fost hărăzit de Iahve a rămas neclintită. Credinţa că ei sînt **Poporul** Ales, precum şi particularităţile de comportament care decurg din acestă credinţă îi va pune inevitabil în conflict atît cu intolerantele autorităţi romane, cît şi cu popoarele în mijlocul cărora evenimentele istorice i-au obligat să trăiască. Nici unul din împăraţii ce i-au urmat lui Titus nu au manifestat o atitudine binevoitoare faţă de evrei, dar cel în timpul domniei căruia vor suferi din nou persecuţii a fost Traian.

După ce a cucerit Dacia, Traian şi-a îndreptat legiunile spre răsărit, spre a supune bogata regiune cuprinsă între Eufrat şi Tigru. Micile principate ale parţilor şi armenilor i s-au supus fără lupte. În schimb oraşele în care locuiau puternice comunităţi iudaice i-au opus o crîncenă rezistenţă. Evreii babilonieni vedeau în Traian pe urmaşul celui care le distrusese Templul şi au refuzat să i se supună. Dar preţul pe care au trebuit să-l plătească a fost pe măsura rezistenţei opuse.

Scînteia nesupunerii evreilor din Mesopotamia în faţa legiunilor lui Traian s-a transmis cu repeziciune în toate colţurile Imperiului unde existau comunităţi iudaice puternice. Cu o vigoare care amintea de fanatismul zeloţilor, în anul 115, evreii din Cirenaica, Egipt şi Cipru s-au răsculat împotriva stăpînirii romane, dar şi împotriva populaţiilor băştinaşe, cu precădere greci, în mijlocul cărora trăiau. "Era un fapt la ordinea zilei ca păgînii să-i măcelărească pe evrei şi evreii pe păgîni", scrie Will Durant în Istoria Culturii Omenirii, referindu-se la evenimentele din prima jumătate a secolului al II-lea al erei creştine.

Evreii din Cirenaica, profitînd de faptul că majoritatea trupelor din Nordul Africii erau deplasate în Parţia, i-au măcelărit pe toţi romanii şi grecii care le-au ieşit în cale. Istoricul grec Cassius Dio apreciază la peste 220000 de oameni ucişi de evrei şi descrie cu lux de amănunte cruzimea de care răsculaţii au dat dovadă şi ororile pe care le-au comis. În a sa **"Istorie a evreilor"**, Hirsch Graetz contestă faptele oribile ce se pun în sarcina evreilor, dar acceptă că răsculaţii "ca **răzbunare i-au obligat pe prizonieri să se lupte cu fiare sălbatice şi că au fost sfîşiaţi de acestea**". După ce au pus stăpînire pe oraşele din Cirenaica, evreii răsculaţi s-au năpustit asupra Alexandriei unde, aşa cum relatează istoricul Appian, au ucis şi au distrus fără cruţare.

În insula Cipru, unde trăia o numeroasă comunitate iudaică şi unde îşi constituiseră numeroase sinagogi, evreii s-au răsculat împotriva romanilor şi a grecilor din aceleaşi motive ca şi conaţionalii lor din Nordul Africii. Şi aici răsculaţii s-au dovedit la fel de cruzi şi necruţători. Cassius Dio apreciază numărul celor ucişi la 240000 şi chiar dacă cifra este exagerată, ea sugerează dimensiunile vărsării de sînge.

Represaliile romane împotriva focarelor de răscoală au fost cumplite. După ce generalul roman Martius Turbo, însărcinat de Traian să pună capăt răzmeriţelor, i-a înfrînt pe răsculaţii din Nordul Africii, s-a năpustit asupra răsculaţilor din Cipru. Întreaga populaţie iudaică din insulă a fost exterminată, dar amintirea crimelor comise de evrei a rămas puternic întipărită în memoria ciprioţilor. Ca o lege nescrisă, perpetuată secole de-a rîndul, evreilor le-a fost interzisă orice formă de acces pe insulă.

Răscoalele din anii 115-116 au fost înecate în sînge de legiunile romane, dar credinţa că Mesia cel promis va veni în curînd ca să reclădească Templul şi să-i conducă pe evreii de pretutindeni, în triumf, la Ierusalim, a rămas vie. Şi cu cît acestă credinţă era mai puternică, cu atît ura împotriva romanilor şi a tuturor necredincioşilor era mai înverşunată.

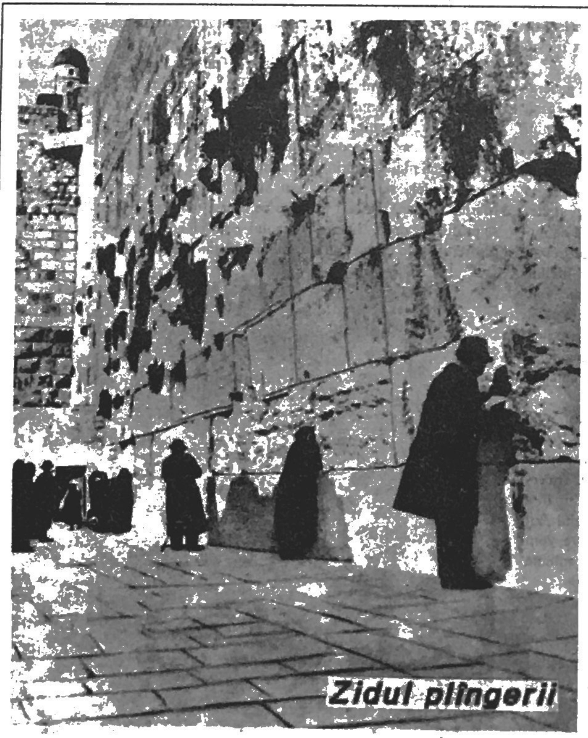
Urmaşul lui Traian, Hadrian, s-a dovedit animat de aceleaşi sentimente antiiudaice ca şi predecesorul său. În anul 130 el a făcut cunoscută intenţia de a construi în locul Templului lui Iahve un templu închinat lui Jupiter. În anul următor, pe linia adversităţii nedisimulate faţă de evrei, a emis un decret prin care se interzicea atît circumcizia cît şi propovăduirea Legii.

În faţa acestui atentat la adresa supremului suport al existenţei lor — Legea —, evreii s-au răsculat din nou. În fruntea răsculaţilor a apărut o figură de erou legendar, **Simon Bar-Kocheba**, care pretindea despre el că este Mesia cel aşteptat să mîntuiască poporul evreu. Rabbi Akiba, acum în vîrstă de peste nouăzeci de ani,care o viaţă întreagă predicase duhul păcii şi al înţelegerii, a binecuvîntat răscoala şi l-a recunoscut pe Bar-Kocheba ca adevăratul Mesia.

Luptele dintre răsculaţi şi legiunile romane au durat timp de trei ani. În cele din urmă, lipsiţi de hrană şi de ajutoare, răsculaţii au fost învinşi. Bilanţul înfrîngerii a fost tragic pentru evrei. Romanii au distrus 985 de localităţi din Palestina şi numărul celor căzuţi în lupte s-a ridicat la 580000. Întreaga Iudee era un cîmp de ruine. Bar-Kocheba a căzut eroic în apărarea ultimului punct de rezistenţă, cetatea Bethar. Rabbi Akiba a fost judecat ca instigator, condamnat şi executat. Sute de mii de supravieţuitori ai răscoalei au fost vînduţi pe preţuri de nimic ca sclavi în toate părţile Imperiului.

După zdrobirea răsculaţilor, Hadrian s-a hotărît să distrugă rădăcinile care hrăneau vitalitatea iudaică: credinţa evreilor în Iahve şi respectarea strictă a Legii. Orice formă de ritual iudaic a fost interzisă, nerespectarea interdicţiei fiind pedepsită cu moartea. Pe ruinele Ierusalimului a fost construit un oraş păgîn, **Aelia Capitolina**, cu temple închinate lui Jupiter şi Venus, cu palate, teatre şi

(continuare în pag. 15)

Zidul plîngerii

CUVINE-SE

Să ne amintim că a fost o vreme cînd nici urgia istoriei, nici otrăvirea văzduhului, nici nemernicia conducătorilor nu era atît de mare încît să facă pămîntul românesc un loc de spaimă de unde fiinţele vii să fugă să se slaveze. A fost o vreme, şi ar trebui să amintim mereu asta, cînd frumuseţea, curăţenia, bogăţia, cu deosebire libertatea şi cinstita orînduire a ţării făcea ca ea să fie un loc de refugiu pentru cei oropsiţi de soartă care veneau de pretutindeni, din Est şi din Vest, din Nord şi din Sud. Noii veniţi, nu puţini, stabilindu-se aici, adoptînd şi cu sufletul noua patrie, o îndrăgeau şi fiindu-i nu povară sau duşmani dinăuntru, cum au mai fost unii, ci dîndu-i tot ce aveau mai bun, o slujeau cu credinţă, talent şi îndemnare spre cinstea lor şi a ţării.

Un astfel de om, o astfel de fiinţă urgisită, strivită de soartă, dar niciodată învinsă, a fost Nadia Russo.

Născută în 1901 în Rusia, fiică a unui general de cavalerie din armata ţarului şi a unei mame aparţinînd nobilimii, a rămas fără părinţi tocmai cînd ar fi avut mai multă nevoie de sprijin, căci izbucneşte revoluţia. Împreună cu sora ei ceva mai mare şi însoţită de ordonanţa tatălui ei, după multe eforturi, peripeţii, greutăţi şi osteneli ajunge la Chişinău, unde trăia sora tatălui ei, căsătorită cu un boier basarabean, Botezatu. Prin alipirea Basarabiei la România şi prin căsătoria ei de foarte tînără cu un moşier pămîntean, Alecsandru Russo, devine romancă. Această întîmplare schimbă viaţa Nadiei. Cu tenacitatea şi talentul ce-o caracterizează, urmează cursurile unei şcoli de pilotaj şi obţine, prima, brevetul de pilot, întrecîndu-şi colegii, toţi bărbaţi. Din acel moment se dedică noii pasiuni, a zborului. Reuşeşte să-şi cumpere un avion personal cu care participă la mitinguri aviatice, cucereşte trofee şi recunoaştere internaţională, făcînd cinste culorilor ţării. Pentru acesta este răsplătită cu înalta distincţie "Virtutea Aeronautică".

Începînd din 21 iunie 1941, cînd ţara a intrat în război, ea a fost pe front împreună cu escadrila 1 Sanitară, participînd la transportarea, în condiţii grele şi periculoase, a medicamentelor pînă la posturile de prim ajutor din apropierea frontului şi aducînd la întoarcere răniţi grav, ce aveau nevoie de o urgentă intervenţie. Pentru aceste fapte de curaj, dăruire şi eroism Nadia Russo este distinsă cu cea mai înaltă decoraţie aviatică de război "Crucea de aur a Virtuţii Aeronautice cu spade".

Ca să i se împlinească pînă la urmă destinul, să nu se îndepărteze ci să fie mereu în însăşi durerea fierbine a ţării şi a neamului de care s-a legat, cînd începe marea acţiune comunistă de distrugere a elitelor româneşti, este arestată de securitate în 1951 şi, după o lungă şi dură anchetă, e implicată în procesul unor ofiţeri de aviaţie, camarazi, alături de care a participat la războiul anticomunist şi condamnată la şapte ani de închisoare.

Ce urmează apoi e, împreună cu întreg neamul românesc, drumul calvarului. Îşi execută pedeapsa în închisorile Mislea şi Miercurea Ciuc, iar la expirarea pedepsei nu este eliberată ci, după obiceiul timpului, e trimisă la domiciliu obligatoriu în Bărăgan. În comuna Lăţeşti, începe o altă etapă din viaţă, într-o casă de pămînt acoperită cu paie, o izbă rusească, în plină iarnă rusească. Şi a fost nevoită să rămînă cu domiciliu obligatoriu încă cinci ani. Mai pierduse ceva din impetuozitatea tinereţii, dar tăria de caracter şi încrederea i-au rămas intacte cu toată lunga şi greaua temniţă. Aici, în comuna Lăţeşti, se recăsătoreşte cu Gheorghe Bossie, tot un deportat, cu care, înţelegîndu-se foarte bine, petrece mai uşor greutăţile vremii. Eliberată, în cele din urmă, nu i se mai acordă buletinul de Bucureşti şi e nevoită să se stabilească la Buftea. Fără pensie, doar cu un neînsemnat ajutor social, fără să i se recunoască niciunul din marile merite şi servicii aduse ţării, moare în ianuarie 1988, aşa cum a trăit, cu demnitate. E înmormîntată la Bucureşti, în cimitirul Reînvierea.

Cuvine-se deci să ne amintim că ţara, dacă împotriva atîtor vicisitudini istorice şi nevrednicii omeneşti, mai există totuşi, ea trăieşte doar prin credinţa, suferinţa şi moartea celor ce i-au rămas credincioşi pînă în ultima clipă, cîştingîndu-şi prin cinste dreptul la odihnă în pămîntul sfînt al ţării, dar şi preţuirea urmaşilor. O viaţă ca a Nadiei Rusoo-Bossie, celor ce vor veni după noi, să le fie de pildă.

PUNCTE CARDINALE

EVREII ÎN ROMÂNIA (7)

(urmare din pag. 14)

terme. Evreii au fost izgoniţi din noul oraş şi nu li se permitea decît într-o anumită zi a anului să vină şi să plîngă pe ruinele Templului. De acum înainte, secole de-a rîndul, existenţa poporului evreu se va consuma în exil şi în peregrinări, în aşteptarea venirii lui Mesia cel adevărat şi a împlinirii prorociei: "*Iar cînd te va duce Domnul Dumnezeul tău în pămîntul acela pentru care s-a jurat părinţilor tăi: lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacov, ca să ţi-l dea cu cetăţi mari şi frumoase, pe care nu le-ai zidit tu, cu case pline de toate bunătăţile, pe care nu le-ai umplut tu, cu fîntîni săpate în piatră, pe care nu le-ai săpat tu, cu vii şi măslini, pe care nu le-ai sădit tu, şi vei mînca şi te vei sătura, atunci, păzeşte-te să nu se ademenească inima ta, ca să uiţi pe Domnul Care te-a scos din pămîntul Egiptului şi din casa robiei.*" (Deuteronomul, 6, 10-12).

Prezenţa evreilor, atestată istoric, în toate provinciile Imperiului Roman justifică ipoteza că, după cucerirea Daciei de către Traian, reprezentanţi ai comunităţilor de limbă şi religie iudaică, atraşi de bogăţiile noii provincii, au pătruns şi în spaţiul carpato-dunărean unde, în secolele următoare, se va zămisli poporul român. Dacă însă investigaţiile pe marginea acestei ipoteze s-ar opri aici, ele s-ar înscrie pe linia cercetărilor ce urmăresc definirea conturului diasporei iudaice. În realitate, scopul nemărturisit urmărit de autorii unor lucrări privind diaspora iudaică în Dacia este cu totul altceva. Într-o serie de studii, datînd din cea de a doua jumătate a secolului trecut şi din prima jumătate a acestui secol, autorii lor îşi propun să fundamenteze, cu **"rigurozitate ştiinţifică"**, teza **"continuităţii evreieşti în Dacia"**. Cu alte cuvinte se urmăreşte acreditarea tezei că **evreii, nu numai că sînt pămînteni pe meleagurile româneşti, dar ei s-au aşezat pe aceste meleaguri înainte de a exista poporul român!**

Unul din cei mai cunoscuţi reprezentanţi ai acestei străvezii de tendenţioase teze este jurisconsultul elveţian Johan Kaspar Bluntschli (1808-1881), profesor de teoria statului, mai întîi la Zürich şi apoi la München şi la Heidelberg. Un scurt citat din lucrarea sa intitulată "Statul român şi situaţia juridică a Evreilor în România", apărută în anul 1879, este suficient pentru a deconspira adevăratele intenţii ale autorului. "Ca şi în celelalte ţări ale Europei orientale, deşi mai puţin numeroşi ca în ţările Europei occidentale, se găseau Evrei din timpurile cele mai vechi şi în Moldova şi în Muntenia. Fără îndoială, că un număr mare de familii israelite au venit în provincia dunăreană, Dacia, încă sub domnia vechilor împăraţi romani. Aceste familii vechi israelite s-au conservat aici şi sînt chiar cel puţin tot aşa de vechi pămîntene ca şi naţiunea română, în mijlocul căreia trăiau. Ele formează şi sîmburele populaţiei evreieşti de astăzi din România."

Răspunsul la acest atentat la adresa ISTORIEI ROMÂNILOR a fost dat de la înălţimea unanim acceptatului său prestigiu ca istoric de Nicolae Iorga în lucrarea **"ISTORIA EVREILOR ÎN ŢERILE NOASTRE"** prezentată în şedinţa ACADEMIEI ROMÂNE din 13 septembrie 1913. Înainte de a schiţa obiecţiunile marelui nostru istoric la pretenţiile unor anumite cercuri evreieşti, trebuie să atragem atenţia cititorilor să evite confuzia dintre adevărata ACADEMIE ROMÂNĂ, înaltul for de cultură în fotoliile căruia au tronat personalităţi ca Nicolae Iorga şi Vasile Pârvan şi caricatura denumită astăzi tot academie şi tot română, pe băncile căreia îşi odihnesc ticăloşia politică şi puţinătatea intelectuală figuri sinistre ca Alexandru Bîrlădeanu şi Suzana Gîdea.

Dar să-l ascultăm pe Nicolae Iorga: "*În ultimele timpuri, în legătură cu o anume campanie politică a cărei legitimitate n'avem s'o discutăm aici, s'au tipărit în româneşte şi în franţuzeşte o sumă de scrieri, până la proporţii de volume cu pretenţii ştiinţifice, în cari se înfăţişează trecutul Evreilor în România. Unele dintre ele, ca teza de doctorat din Paris a d-lui Bernard Stambler, care e şi diplomat al Şcolii de ştiinţe politice [L'histoire (sic) des Israélites roumains et le droit d'intervention, Paris, Jouve, 1913], sunt aşa de superficiale, încât ieau **numerele de ordine** ale unor documente, 1164, 1292, 1293, 1327, ca probe că în Principate trăiau Evrei în anii 1164, 1292, 1293, 1327, înainte de înfiinţarea chiar a ţerii respective...*

*Să mi se dea voie a nu mă opri asupra Evreilor "idumeeni" şi "itureeni" din inscripţii, aşá cum s'a făcut menţionarea lor, deşi nu tăgăduesc că în amestecul de Latini de limbă care a fost adus în noua provincie sau atras de dânsa, de minele de aur şi argint ale acestui Transvaal roman, că între aceşti **uitlanderi** au putut fi şi Evreii cei mai autentici. Dar contopirea lor cu poporaţia cealaltă erá împiedecată de motive religioase, iar de menţinerea ca naţiune a acelor aventurieri sporadici nici vorbă nu poate fi. Naţiunea care s'a format la Dunăre nici n'a avut a face decât subsidiar cu coloniştii orăşeni cari se duceau şi veniau după cîştig şi în marginile siguranţei garantate de un Stat victorios; ea vine de sigur dintr'un vechiu amestec făcut la sate între ţăranii traci, străvechi locuitori ai pămîntului şi tovarăşi de ocupaţie, strecuraţi pe încetul, alături de cronici, decrete şi inscripţii, din Italia rezervată oraşelor luxoase şi vilelor de bogătaşi şi hrănită din producţiile lumii întregi aduse pe corăbii.*

Tot aşá putem fi siguri că, după lichidarea oraşelor prin încetarea marelui negoţ, strâns legat de siguranţa publică, între sătenii cari, păstrându-şi numele şi amintirea de Romani, de partea cealaltă a Dunării, au format trecerea la generaţii viitoare, ce erau să trăiască în forme politice proprii, Evreii târgoveţi, legaţi totdeauna de gospodăria banului, nu se puteau păstra..."

După ce, de-a lungul primului capitol al lucrării, Nicolae Iorga trece în revistă toate documentele în care este menţionată prezenţa unor evrei pe teritoriul Tării Româneşti şi a Moldovei, formulează următoarea concluzie: "*Astfel am ajuns la 1600 fără a găsi menţiunea unui element evreesc aşezat în părţile noastre*". Probitatea care îi caracterizează opera istorică îl obligă însă să adauge: "*Totuşi, dacă e autentică ştirea şederii la Iaşi, pe la 1618, a rabinului, expert în cabală, Solomon ben Arayo, la care vine să înveţe şi un evreu candiot, Iosif Solomon del Medigo, existenţa unui mic popas de evrei spanioli, în necontenită prefacere — căci acei cari-l compuneau făceau continuu drumul dela Constantinopol în Polonia, ca del Medigo însuş, ar trebui să se admită. **Între ei însă şi masele evreeşti de astăzi nu e nici o legătură***".

Şi o ultimă precizare. Regretăm faptul că în explozia editorială ce a avut loc în România după evenimentele din Decembrie '89, nici una din marile edituri, nici chiar editura «Humanitas», nu au socotit util să reediteze **ISTORIA EVREILOR ÎN ŢERILE NOASTRE**. În starea de dezinformare, confuzie şi dezorientare în care se găseşte întreaga populaţie a ţării, fără a-i exclude, ci menţionîndu-i pe primul loc, pe posesorii de diplome de studii, reeditarea lucrării lui Nicolae Iorga ar fi avut darul să limpezească multe din nedumeririle speculate de toate taberele care vor, cu orice preţ, să creeze o **"problemă evreiască"** în România.

— va urma —

UN OCHI RÎDE, ALTUL PLÎNGE...

VIAȚA DE PARTID

Alegerile trec, partidele rămîn. Chiar și cele care nu s-au ales decît cu praful de pe tobă. Urmează faza "dărilor de seamă" (mai mult critice decît auto-critice)., măsurilor de redresare și strategiilor de perspectivă.

Vechea "viață de partid" știm cam cum se desfășura. S-o vedem pe cea care se pretinde "noua"! Spicuim dintr-un "Comunicat" oficial: "Consiliul Național" al cutărui partid s-a întrunit la data de (n-are importanță), "pentru a analiza activitatea" Partidului și pentru a formula "direcțiile viitoare de acțiune". Forul respectiv " a apreciat ca **satisfăcătoare** prezența" Partidului în alegerile generale din toamnă (cîteva mii de voturi pe toată țara!), deoarece s-a folosit de prilej "ca să-și răspîndească mesajul" (un fel de... "Iubiți-vă pe tunuri"!). Că ecoul a fost aproape nul, asta are mai puțină importanță... "S-a apreciat însă ca **nesatisfăcător** nivelul de pregătire politică" (mai exact: politico-ideologică), precum și lipsa "disciplinei" de partid, ceea ce a dus la o "ineficiență a structurilor organizatorice interne". De vină e... "lipsa de preocupare", știți dumneavoastră! Abia în al doilea rînd vin "incapacitatea" unor membri de partid și "toleranța exagerată" a Șefului. Era deci normal să se treacă la "sancționarea" severă a "abaterilor și greșelilor". Șase deviaționiști, probabil indisciplinați, incapabili și lipsiți de preocupare, au fost "excluși fără rezerve", prin cunoscutul "vot unanim" al celor disciplinați, capabili și foarte preocupați, "considerîndu-se aceste excluderi ca un bun început al acțiunii de întărire a disciplinei" de partid. Șeful "a primit un vot unanim de **încredere** din partea Consiliului Național, care a hotărît ca în viitor să acționeze în așa fel încît să fie eliminate orice manifestări" de nealiniere la "linia politică" a Partidului (altfel spus: cine nu e cu noi, e împotriva noastră!). "Activitatea viitoare va trebui așezată mai apăsat pe o linie educațională, formativă, pentru întărirea spiritului de responsabilitate politică". Nu mai merge așa, cu "concesii" și "sentimentalisme"; trebuie o linie dură, **să nu mai miște** nimeni decît după Șef! Cei bine-mișcători (adică activiștii de nădejde) au primit pentru obediența lor o binemeritată vacanță ("concediu politic"), precum și o temă de vacanță ("vor medita în acest răstimp la activitatea de pînă acum" a Partidului, precum și "la gradul de implicare personală în acestă activitate"), urmînd a fi verificați la întoarcere, într-o nouă ședință, cînd "se va adopta și Programul general de acțiune pentru anul 1993" (și probabil, în perspectivă, pînă în anul 2000)!

Nu știe ochiul ce să facă... Să rîdă? Să plîngă?

Dacă s-ar arde toate "limbile de lemn" din România, s-ar putea încălzi țara pînă la primăvară! Dar capetele? Ce facem cu capetele?!

FARMECUL DISCRET AL COMPETENȚEI

În numărul 5 al revistei «Mișcarea» se pomenește într-un loc de "îndrumarea de înaltă competență a Conf. Dr. Ilie Bădescu", fără a se înțelege exact în ce constă această competență. Dacă este vorba de un anumit fel de sociologie pe care domnia-sa a învățat-o și a predat-o ani de-a rîndul, chiar pe vremea "cumplitei deflagrații a forțelor destrămării", atunci "competența" domniei-sale este mai presus de orice îndoială. D-l Bădescu pare să-și atribuie însă și alte competențe, iar aici treaba se complică...

În numărul trecut al revistei noastre un student teolog se străduia să arate unele incompatibilități între cutare afirmație a d-lui Bădescu și ortodoxie. Noi nu ne putem referi la problema respectivă, deoarece am lipsit de la dezbaterea incriminată ("Ortodoxie și românism"). D-l Bădescu este însă generos, oferindu-ne ocazia să-i judecăm competențele para-sociologice din chiar scrisul gazetăresc (adică așa-zicînd "pe text", ca să nu rămînă loc de nici o îndoială).

Astfel, în același Număr al «Mișcării», domnia-sa se întreabă pe prima pagină: **Care Europă?** Sub acest titlu se compune (în sensul cel mai mediocru-școlăresc al cuvîntului) un articol care pînă la jumătate se caracterizează printr-un delir ideatic (deși punctul de pornire, luat în sine, este just), iar dincolo de jumătate se preface într-un delir verbal presărat cu cele mai ieftine metafore și majuscule:"Adîncă Tăinuita Chemare" (devenită trei rînduri mai jos "Vocea Tainică a Neamului"), "marea luptă care dă sens luptelor amănunțite (?!), "Deșertul Istoriei", "marea Culme a Neamului", "Vocația, Vrednicia și Gloria" (care "nu pot fi obținute decît prin iubirea de neam"!) ș.a.m.d. Este vorba, se vede, de o mare înduioșare față de neam și țară (**Ca orice român, ca orice fiu al țării sale... în aceste momente solemne... mă gîndesc la țărișoara mea... vreau să zic într-o privință, poporul, națiunea, România...**).

Întregul text se vrea o demitizare a "europenizării" noastre: "Cum să te europenizezi — se întreabă d-l Bădescu — cînd ești deja european?". Sigur, problema e de discutat. Îl preocupă, după cum știm, și pe d-l Iliescu... Nu avem nevoie, într-adevăr, de un alt mit al rătăcirii și al adormirii noastre", cum zice d-l Bădescu. dar de aici pînă la a vorbi de "speluncile Occidentului" e o cale lungă, echivalentă, dacă vreți, cu aceea de la "limbile de foc" ale Duhului la obșteasca noastră "limbă de lemn"! (**Dar să-ți vie stimabilul cu idei învechite, cu opinii ruginite, și să te sperie mereu cu Europa... asta nu mai merge!... Nu voi, să știu de Europa d-tale, eu voi să știu de România mea și numai de România... În zadar veniți cu gogorițe, cu invențiuni antipatriotice, cu Europa, să amăgiți opinia publică...**).

Nu că d-l Bădescu n-ar recunoaște și Occidentului anumite merite... "Să aducem principiile lor vitale acasă la noi. Nu-i nici o greutate — ne asigură domnia-sa. Au făcut-o alaltăieri Școala Ardeleană și Pașoptismul, au făcut-o generațiile Junimii, ale (sic) lui Iorga, Pârvan, Gusti, Pușcariu etc. etc." (să precizăm în treacăt că ultimii patru aparțin totuși unei singure generații, fiind născuți toți în intervalul 1871-1882). Rezultă că o poate face și "Generația Actuală" (majusculele sînt tot ale d-lui Bădescu). Decît să ne batem capul "să ne integrăm noi în Europa", mai bine i-ar șade Europei să se integreze în România! Alternativa este îndrăzneață și, trebuie să recunoaștem, foarte măgulitoare pentru noi. Ba procedeul se și poate extinde: "Salvarea voastră stă în munca încordată spre a muta spiritual tot Occidentul acesta computerizat și chiar Orientul ezoteric la voi, întărind forțele neamului nostru" (...**în districtul nostru putem face și noi ce fac dînșii în al lor**...).

De aici încolo competența d-lui Bădescu începe să șchioapete rău de tot. Nu se înțelege deloc legătura dintre spirit și computere. Și mai ales nu se înțelege prin ce am putea ajunge să ne salvăm pînă la urmă: prin "tot Occidentul", prin "Orientul ezoteric" (?!) sau prin "Ortodoxia noastră", cum se afirmă cîteva rînduri mai jos, ("Toți ne putem salva în și prin învățătura salvatoare a Nemului întreg. O învățărură pe care ne-au lăsat-o moștenire folclorul și miturile noastre protocreștine. Ortodoxia noastră...)? Sau să facem un ghiveci din toate, salvîndu-ne **cantitativ**, ca să zicem așa? Dar atunci nu cumva am contraveni tocmai "Ortodoxiei noastre"?!...

Un singur lucru rezultă cu certitudine din retorica d-lui Bădescu: anume că "nimeni nu se poate salva singur", ci numai în cadrul Mișcării Pentru România: "Veniți în mișcarea Pentru România să le învățați împreună ("perceptele salvării", pomenite mai înainte — n.n.). Redescoperind solidaritatea de suflet și de gîndire nu veți mai fi singuri. Veți avea o casă în Casa cea mare și încă amenințată a Neamului"! M.P.R. — nu ni se spune, dar așa reiese — ar avea cam următoarea structură (harismatică, firește): creier — d-l Bădescu; inimă — d-l M. Munteanu; brațe: Neamul și Biserica! Prin M.P.R. se ajunge de-a dreptul la "Adevărul Neamului Românesc", ne asigură în încheiere d-l Badescu... Nu-i puțin lucru, de!

Primul "braț", Neamul, este tatuat cu următorul citat din Simion Bărnuțiu: "Țineți cu poporul de vreți să nu rătăciți!". Numai că acum, după o sută și mai bine de ani, după experiența diabolică a comunismului, îți vine să-l parafrazezi pe d-l Bădescu și să întrebi: **Care popor?** Cel al minerilor din Valea Jiului, al muncitorilor de la I.M.G.B., al muncitorilor de la Apaca, al Olteniei roșii, al Moldovei trandafirii, al cititorilor de «România Mare»? Poporul care a votat de două ori consecutiv, în proporție zdrobitoare, cu Iliescu și cu F.(D.)S.N.? Sau te pomenești că "poporul" om fi noi ăștia cîțiva, care ne citim unii pe alții?! Dacă de popor e vorba, atunci nici d-l Bădescu "nu ține cu poporul", că altminteri ar fi și dumnealui în Senatul țării, nu în Senatul M.P.R.! Se vede treaba că de la Simion Bărnuțiu încoace a cam trecut vremea și ceva a cam putrezit "pe ici, pe colo, prin punctele esențiale"... Dorindu-se dascăl **naționalist**, domnia-sa riscă, în acest context, să nu rămînă decît un demagog **populist**! Pe de altă parte, dacă luăm în considerare nostalgiile dumnealui pașoptiste, deși ar vrea să vorbească în numele unui **naționalism creștin**, riscă să se împotmolească într-un desuet **naționalism masonic**!

Și iată că venim și la celălalt "braț": Biserica. D-l Bădescu vrea să exemplifice "ortodoxia noastră" și începe cu... Școala Ardeleană! Să nu se întindă oare competența d-sale pînă la faptul elementar că "dascălii Școlii Ardelene" erau... greco-catolici?! Sînt enumerați apoi alți "martiri" ai "ortodoxiei noastre": Brâncoveanu cel Sfînt,Maiorescu, Eminescu, Iorga, Pârvan, M. Eliade, Mircea Vulcănescu, C. Noica, L. Blaga (am preluat ordinea din text). Dintre toți aceștia, dacă e să-i raportăm la Ortodoxie (și chiar la martiraj!), nu rămîn decît doi: Constantin Brâncoveanu și Mircea Vulcănescu. Toți ceilalți, deși mari români și foarte reprezentativi culturalicește, nu s-au prea omorît cu Ortodoxia: Maiorescu era un ateu notoriu (și mason pe deasupra); Eminescu trăgea mai degrabă spre catolicism, cînd nu i se întîmpla să braveze că e buddhist ("adică creștin la puterea a zecea", își nota undeva!) sau pur și simplu necredincios ("Eu nu cred nici în Iehova..." etc.); Iorga n-a sesizat decît valoarea **istorică** a Ortodoxiei, rămînînd străin de esența sa religioasă; Pârvan trăia rafinat sub zodia Antichității păgîne; M. Eliade pare să fi simpatizat cu toate religiile în afară de creștinism, pe care-l tratează cu rea-voință care atinge erezia (ca să nu mai pomenim de împrejurările atît de neortodoxe ale sfîrșitului său); C. Noica nu credea cu adevărat decît în "Dumnezeul culturii" și era de părere că creștinismul se datorează Sfîntului Pavel și că **Filocalia** abia merită răsfoită; în fine, L. Blaga, cu al său Mare Anonim, s-a așezat filosoficește în afara creștinismului (a se vedea și D.Stăniloaie,**Poziția d-lui Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie**), punînd religia în sfera culturii, sub legile de creație ale geniului omenesc, așa cum pare să facă și d-l Bădescu. Ceea ce afirma Părintele Stăniloaie despre Blaga, i se potrivește de minune și sociologului nostru: procedează cu religia ca unul care sugrumă pe cineva spunîndu-i vorbe de mîngîiere!

D-l Bădescu ar trebui să știe, în virtutea "înaltei competențe", că Ortodoxia nu-i totuna cu "folclorul și miturile noastre protocreștine" (care-s frumoase și ni-s scumpe, nimic de zis!). Ortodoxia autentică nu este mitologică și folclorică, ci teologică și bisericească.

Sau scrie d-l Bădescu: "Europa adevărată este Europa națiunilor. Aceasta este baza Europei ecumenice. **Nu alta**"! D-l Bădescu va fi auzit probabil de **filetism**; este numele posibil al ereziei care îl paște. Lucrurile sînt mult mai nuanțate în privința raporturilor dintre politic și spiritual, "tainele cerului și-ale pămîntului, Horatio, sînt mult mai multe decît închipuie filosofia ta"... De aceea nu e bine să tîrîm creștinismul și ortodoxia în politică înainte de-a le pricepe esența (cu atît mai mult cu cît nimeni nu e în fond **obligat** să fie creștin ortodox). Religia nu-i haină de paradă și nici unealtă de uz politicianist. Iar în ce privește mîntuirea, ea se face prin Iisus Hristos, Dumnezeul cel Viu, nu prin "triunghiuri" abstracte, cum delirează d-l Bădescu (cu o vagă reminiscență țuțianistă, colportată anapoda): "Triunghiul care poate salva și spori ființa în lume este acesta: Lumea-Neamul-Dumnezeu" (?!). Lăsînd la o parte inepția logică a acestei fraze, să constatăm că nici măcar nu i se face lui Dumnezeu hatîrul de a fi primul termen al triadei!

Altminteri d-l Bădescu a intuit exact răspunsul la întrebarea din titlu: Europa cea adevărată e una a patriilor, a națiunilor. Rămîne ca altcineva să demonstreze de ce.

V.A.M.

ÎN ATENȚIA ABONAȚILOR DIN GERMANIA

Costul unui abonament anual este de 50 DM, ci nu de 35 DM, cum dintr-o eroare s-a anunțat în Numărul 12/24. Ne cerem cuvenitele scuze.

DEONTOLOGIE NEO-COMUNISTĂ

«Tineretul Liber» din 1.12.1992 a publicat un așa-zis "reportaj" al unei reuniuni ținute în 30.11.1992 în Palatul Șuțu, dar care nu era decît o înșiruire de neadevăruri. M-am socotit calificat să trimit o "replică".

Conform uzanțelor din lumea *civilizată*, o replică se publică în același loc cu textul vizat, nemodificat. Redacția poate însă să adauge comentarii proprii, sau chiar să refuze replica, dacă o consideră nejustificată sau inacceptabilă, indicînd motivul refuzului.

«Tineretul Liber» și-a permis să publice frînturi din textul meu, înecate în considerații proprii, eliminînd pasagii care nu-i conveneau și *denaturînd astfel sensul replicii*. Și mă gratifică, în plus, cu titlul fals — și voit senzațional — de "comandant legionar". Se situează deci în afara lumii civilizate.

Am dat probabil prea multă considerație acestei publicații, care asigură perenitatea «Scînteii Tineretului», de la care a moștenit nu numai localul, instalațiile și celelalte avantaje, dar — precum se vede — și spiritul (nu cumva și din personalul?) fostului organ de presă ceaușist.

Duiliu SFINȚESCU

Editura "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala Sibiu
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redactional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor sef, Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRISOR, Razvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU
Ioan NISTOR Secretar de redactie
Adresa: 2400 Sibiu - Calea Dumbravii 109
telefon: 09-422536

Tehnoredactare Teodora Ciuchină

MASIB SRL Printing Company